

• Divadlo • Sluha

• Divadlo • Sluha •

E. M. Rumánková
Dramatička podľa
rovnomennej novely
Kráľovnej

S
L
U
H
A

KRONIKA

• Divadlo • Sluha •

KRONIKA

O B S A H

I.	Kto? Čo? – My. Divadelná hra Sluha.	4
	Slovo autorky	5
	SLUHA	6
	Účinkujú	7
	Metod Ružanský, Žid Dávid, Ondrášik	7
	Ondrášiková, Dorka Ondrášiková, Petráš	8
	Petrášová, Samko Petráš, Kulisárky	9
	Zvukár, Manažér, Fotograf, ..., Šofér,	10
	Režisérka, Diváci	11
II.	Na počiatku bola ochota	12
	Spomína Metod	13
	Spomína Katka	13
	Spomína Dávid	14
	Spomína Veronika	14
III.	Turné divadelnej hry Sluha – časť prvá	15
	CB Stará Turá – Prvýkrát	16
	Krajné – V náročnom, no krásnom	17
	DK Stará Turá – Už je to tu	18
	Myjava – Prasiatková slávnosť a všetko naopak	19
	Bukovec – Ešte nie na konci sveta	20
	ZŠ Trenčín – Horúci deň Metoda a jeho družiny	21
	DK Trenčín – Pokračujeme pod hradom Matúša Čáka	22
	Báčsky Petrovec – Prvé vojvodinské	23
	Kysač – U Roháčkov a Petrášov	24
	Stará Pazova – Kone na betóne	25
	Selenča – Protestanti vs. katolíci, ale hlavne spievajúce babičky	26

IV.	Ozveny z vojvodinskej roviny a iné výkriky sluhu na kolotoči	27
	Spomína Metod	28
	Spomína Veronika	28
	Elena Mária Rumánková	28
	Spomína Petrášová	29
	Spomína Dávid	30
	Spomína Ondrášiková	30
	Ešte čo to k Vojvodine	31
	Obrazovo-poetická vojvodinská príloha	32
V.	Turné divadelnej hry Sluha – časť druhá	33
	Bzince pod Javorinou – Vystúpenie pre dôchodcov	34
	Medzianky – Najdlhšia divadelná púť	35
	Prešov – Akcia Guľový blesk úspešná	36
	Mengusovce – Tam pod Tatrami	37
	Levice – Levické pamäte Dandy Ondrášikovej	38
	Zvolen – Pohronské pamäte žida Dávida (časť prvá)	39
	Sliach – Pohronské pamäte žida Dávida (časť druhá)	40
	Nové Mesto nad Váhom – Doma?	41
	Žilina – Báseň a revolúcia	42
	DK Stará Turá – THE END	43
	Turné divadelného predstavenia Sluha 2006	44
VI.	Pamäte	45
	Spomína Petrášová	46
	Spomína Majka	47
	Spomína Veronika	47
	Spomína Dávid	48
	Spomína Metod	48
	Spomína Ondrášiková	48
VII.	Rozhovory po(hovory)	49
	Pýtajú sa Belišky: Veroniky, Katky, Elišky	50
	Majka sa pýta, Braňo odpovedá	51
	Braňo sa pýta, Majka odpovedá	52
	Dávid sa pýta, Metod odpovedá	53
	Metod sa pýta, Dávid odpovedá	55
	Markéta a Mário sa pýtajú, Mário a Markéta odpovedajú	56
	Peter sa pýta, Janka odpovedá	57
	Janka sa pýta, Peter odpovedá	58
VIII.	Posledná cesta do večnosti	60
	DVD	61
	Kronika	62

I

Kto? Čo? – My. Divadelná hra Sluha.

Začať by sme mali, ako inak, nominatívom. Kto, čo? Prvá kapitola ponúka odpoveď na tieto základné otázky. Predstavujeme tu kolektív nášho ochotníckeho súboru a pohľad na hru tou najkompetnejšou osobou. Autorkou a našou vzácnou diváčkou, pani Elenou Máriou Rumánkovou.

Dramatické spracovanie Sluhu od Kristíny Royovej bolo pre mňa veľmi pekným osobným aj duchovným zážitkom.

Toto dielo prostredníctvom svojich postáv jednoduchým a názorným spôsobom ukazuje, ako možno žiť praktické kresťanstvo, ako ukázať svojim blízkym na Ježiša Krista a pozitívne ovplyvniť ich životy.

V tomto bolo toto predstavenie pre mňa duchovným obohatením. Podľa môjho názoru bolo veľmi dobre spracované - dialógy, kostýmy, kulisy, hudobné pozadie. Tým, že tam vystupovali ľudia, ktorých osobne poznám, moji priatelia, bolo to pre mňa aj osobným povzbudením a mala som z toho úprimnú radosť. Teším sa, že aj takýmto spôsobom možno ľuďom svedčiť o Pánovi Ježišovi. Verím, že táto hra prinesie ešte mnohým ľuďom požehnanie.

Elena Mária Rumánková

SLUHA

Kristína Royová

Pôsobivý príbeh kresťanskej služby v šiestich dejstvách

Dramatizácia od Eleny Márie Rumánkovej

Účinkuje ochotnícky súbor zo Starej Turej a Nového Mesta nad Váhom

Sluha je príbeh opisujúci prácu a službu pomocníka na gazdovskom dvore. Je ním Metod Ružanský, ktorý prichádza do dediny, ktorej obyvatelia sú zatrpknutí a zahľadení sami do seba.

Svoje pôsobenie začína ako služobník na statku u Ondrášikovcov. Gazdovi prichádza takáto pomoc v pravý čas, lebo jeho žena leží v chorobe a jeho dcéra je príliš mladá na to, aby riadila domácnosť. Táto situácia dopomohla Metodovi nájsť si svoje miesto nielen na gazdovstve, ale i v dedine. Jeho práca však nebola iba manuálna. Bol to totiž človek veriaci, ktorý rád pomáhal ľuďom nielen šikovnými rukami, ale aj svojou múdrosťou. Metod učil Samka, chromého syna gazdu Petráša, čítať a písať. Veľa času tiež trávil rozhovormi so starým zatrpknutým židom Dávidom, v ktorom tak ako v Samkovi roznieť plamienok viery. A podobne boli skrze neho premieňané aj charaktery ďalších ľudí v dedine.

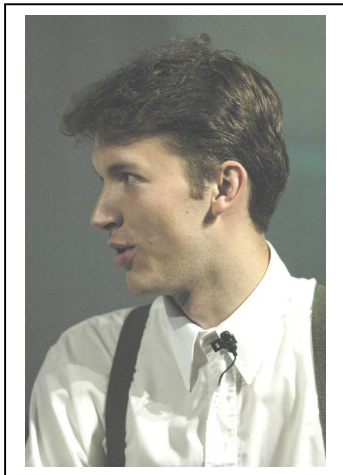
Z obyčajného sluhu sa postupne stáva vzácna osoba, ktorá svojimi postojmi a skutkami ukazuje jednoduchým ľuďom iný, hlbší zmysel života. Metod pomohol Samkovi založiť si obchod a nebyť na príťaž svojim rodičom. Dávidovi priniesol do jeho smutného života znova radosť. Tiež rodina Ondrášikovcov už viac netrávila svoje dni len pri práci, ale aj nad Božím slovom. Sluha spolu so židom Dávidom nakoniec odchádzajú do Ameriky, kde sú hroby Dávidových blízkych. Obyvatelia dediny si uvedomujú stopu, ktorú po sebe Metod zanecháva a snažia sa žiť nielen pre seba, ale aj pre iných.

Príbeh o sluhovi nie je iba príbehom povzbudzujúcim veriacich ľudí, ale príbehom pre všetkých ľudí poukazujúcim na to, že život nie je len o každodenných starostiach...

Ú č i n k u j ú

Metod Ružanský (Lukáš Klimáček)

Samotný sluha, hlavná hviezda predstavenia, jediný herec, ktorý strávil viac času na javisku ako v zákulisí (z 21 výstupov hrá v štrnástich). Dej sa však mení, postavy sa rôznia. A tak aj Metod ako hlavná postava, ktorá zostáva na scéne a len sem-tam si odskočí niekoho odprevadiť do zákulisia, musel tak trochu prijať rolu schizofrenika. Totiž, tak ako každý človek vo svojom živote musí často vymieňať svoje sociálne roly, tak aj Metod musí voliť individuálny prístup k postavám rozličného veku a zmysľania. Pritom

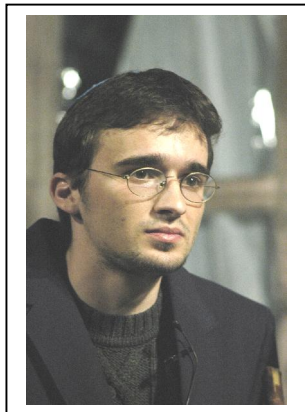
všetkom však aplikáciou svojich kladných (až idealizovaných) vnútorných vlastností udržuje líniu deja, aby sa z neho nevytratili základné

Základnými charakterovými črtami Metoda Ružanského sú: vytrvalosť, pracovitosť, vernosť (Božiemu a vlastnému slovu), ochota, pokoj

pointy. Je to predovšetkým pointa kresťanskej služby a pointa obrátenia sa ku kresťanskému životu. Metod v rámci prvej pointy preberá úlohu jej nositeľa a v rámci druhej, ktorej nositeľmi sú rovnako (a predsa inak) Ondrášikovci, Petrášovci aj žid Dávid, pôsobí ako nejaký jej iniciátor, distribútor,.. no jednoducho je misionárom. Tu sme však, samozrejme, uvažovali v rovine zmyslovo vnímateľnej empirie. Ak budeme uvažovať na vyššej (transcendentálnej) úrovni, s určitosťou musíme dospieť k záveru, že úlohu Metoda tu preberá veľká Božia milosť a pôsobenia Ducha Svätého.

Žid Dávid (Pavol Trúsik)

Postava, ktorá by hádam ani nemusela prísť na scénu a divák by i tak o nej vedel dosť. A veru dlho aj neprichádza. Tu sa však, vo štvrtom dejstve, objaví ako blesk z čistého neba (nemyslíme tu na rýchlosť, s ktorou dôjde ku svojej lavičke) a to hneď s takou pompou, že jeho monológ nemá konca kraja. Náročnosť postavy teda spočíva v tom, že po dlhšej odmlke musí naskočiť do rozbehnutého vlaku pomerne dlhým výstupom a je to len o to ťažšie, že sa jedná o starého a nevládneho človeka – takým sa už ťažšie nastupuje. Táto

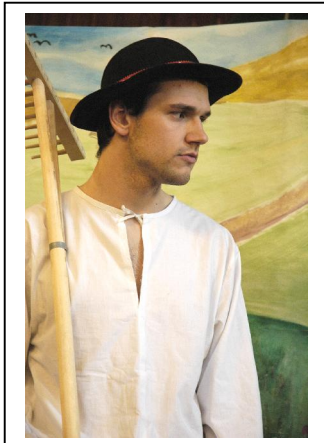

Základnými charakterovými črtami žida Dávida sú: zatrpknutosť, uzavretosť, pesimizmus

postava je v príkrom rozpore s jej hercom i ostatnými postavami (žila v inom prostredí, je iného náboženstva, starý, skúšaný životom, na vyššej intelektuálnej úrovni), čo vedie k jeho zatrpknutosti a samote, z ktorej ho nakoniec oslobodzuje, vždy výnimočný, duchovne i intelektuálne vybavený, Metod. Dávid z úžasu, ku ktorému ho priviedlo poznanie skutočného kresťanstva, sa nakoniec obráti a tak duchovne i fyzicky nasleduje svojich kresťanských potomkov.

Ondrášik (Michal Bednár)

Ondrášik vždy všetko odpáli: „Dobrý Bože“, tak znie prvá veta vystúpenia. A Ondrášik je i vo výstupe poslednom, kde hovorí, že našiel cestu „k svojmu Stvoriteľovi“. *Dobrý Bože a Stvoriteľ* však nie sú tými istými, lebo ani Ondrášik na začiatku a Ondrášik na konci nie je ten istý. Jeho formálne kresťanstvo, nie zrazu, ale postupne sa stáva živým. V charakterovo-duchovnom spektre postáv, s ktorými pracuje Metod sa Ondrášik nachádza niekde v strede. Podobne ako Petrášovci aj

Základnými charakterovými črtami Ondrášika sú: objektívnosť, úprimnosť

Ondrášikovci vedeli o svojom kresťanskom Bohu (*Dobrý Bože*) a mali aj Slovo Božie („*ale nečítali sme ho*“), no líšia sa od nich tým, že aj keď tiež mali svoje problémy, ich manželstvo bolo harmonické a naoko v poriadku. No, o to ťažšie je potom byť (predovšetkým) k sebe úprimný a tak dospieť k rovnakému záveru, ako to bolo u Petrášovcov i Dávida: „*nebolo lásky a Spasiteľa v našich srdciach*“

Ondrášiková (Daniela Dandy Hrabovská)

To je tá, čo vylihuje v posteli. Mikrofóny ako to bolo u Dávida), kde kontrast dobra a zla ďaleko, akoby ani neboli, no ona si tam aj tak znázorňovala postava Metoda na jednej strane leží, sedí, popíja a kričí oddiaľ tak, div, že jej ten pohár nepraskne (nie div, že jej nepraskne - nie je zo skla). Pritom to však vyzerá, akoby ani nekričala, dokonca akoby bola chorá. No jednoducho profíčka (čo s radosťou využívame, keď je potrebné niečo zarecitovať). Ondrášiková je dobrou ženou svojho muža, bok po boku sa uberajú k svojmu duchovnému obrodeniu. Kým rozhnevaných Petrášovcov až trpká lekcia, ktorú zažili na vlastnej koži, prinútila zamyslieť sa nad svojim životom, Ondrášikovci dospeli k poznaniu o sebe i Stvoriteľovi na základe pozorovania ľudí a vzťahov v ich okolí (podobne

rozovoroch pomáhajú hercom Metoda a Dávida dokresliť charaktery týchto postáv (za čo sú im vďační oba herci).

Základnými charakterovým črtami Ondrášikovej sú: klebetivosť, úprimnosť

Dorka Ondrášiková (Lýdia Feriková)

Prototyp ideálnej dcéry. Vždy poslúcha, vždy keď by sa mohlo zdať, že v prostredí do ktorého pomáha a svojich rodičov oslovuje mamička a tatičko (možno to zdedila po tatičkovi, ktorý prvýkrát oslovil Metoda zdobneninou „šuhajko“). Kristína Royová, dobre znajúc Bibliu, ktorá káže aby sme boli ako deti a taktiež poznajúc mlad, veď s ňou pracovala, presne vedela ako vykresliť postavy detí. Dieťa je v jej literárnych prácach bytosťou, ktorá nenasiakla svetom a z tohto hľadiska je bližšie k Bohu, napriek tomu, že Ho nepozná alebo Ho len spoznáva. Taká je aj Dorka. Spolu so Samkom vytvára dvojicu kladných postáv, aj

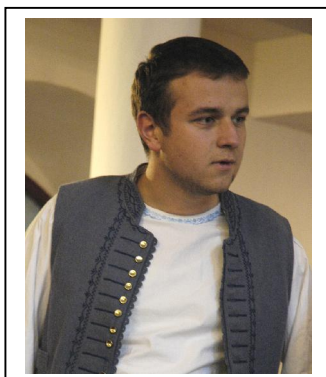

keď by sa mohlo zdať, že v prostredí do ktorého Metod prišiel, je všetko zlé, len on je superman. Tým, ako dobre sa Dorka štylizuje do roly poslušnej a trošku aj klebetivej dcéry i najbližšej kamarátky Samka od Petrášov, podporuje nielen princíp dobra a lásky (ktorý je, zo svojej podstaty, menej nápadný ako hlasný hnev a nenávisť), ale tiež hrubou tuhou načrtáva charaktery postáv sluhu, žida a Podhajskeho, ktorému sa nepodarilo trafiť na javisko. Na záver by sme Vás ešte chceli pozvať na svadbu Dorky so Samkom, kde sa určite nebude oheň páleným hasiť.

Základným charakterovým črtami Dorky Ondrášikovej sú: pracovitosť, ochota, klebetivosť, zvedavosť

Petráš (Ivan Kormoš)

Mrzút a frfloš, ktorý hromžil a hneval sa na celý svet za to, že má syna chromého. To jemu v hlave skĺzla tá diabloba myšlienka postaviť si krčmu. Ale Pán Boh zmenil aj jeho srdce a zo starého mrzúta sa stal človek verný Bohu a Božiemu slovu. Ivo bol vždy jeden zo šoférov, ktorý ochotne sadol za volant auta a v poriadku nás dopravil na miesta našich vystúpení.

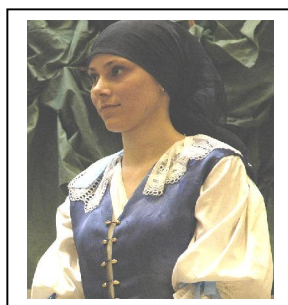
V zákulisí s Palinom často predvádzali rôzne divadelné kúsky, ktoré nám pomáhali byť pokojnejší a rozveseľovali nás pred našimi výstupmi. Jeho trefné poznámky nám mnohokrát dodávali veľa úsmevu na tvár.

Základným charakterovým črtami Petráša sú: vznetlivosť, tvrdohlavosť, neempatickosť, hrubocitn

Petrášová (Zuzana Klimáčková)

Energická žena, ktorá príde na javisko ráznym krokom s košíkom plným čerstvo upečených buchiet, s láskou v hlase uteší svojho syna Samka a v ďalšom výstupe urobí rozruch tým, že by bola najradšej, keby jej mužovi jazyk odpadol. I ona bola jednou z tých kresťanov,

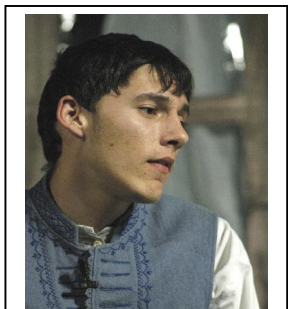

ktorí nežijú tak ako majú. Ale i ju Boh vyviedol z tmy do svetla.

Základnými charakterovými črtami Petráša sú: typická matkovosť a manželkovosť

Samko Petráš (Juraj Klimáček)

Samko je pekný mládenec, ktorý je však chromý. Jeho matka ho má najradšej zo všetkých detí. Otec na neho často kričí a vyčíta mu veci, za ktoré nemôže. Jeho najlepší priateľ je Metod, ktorý ho vedie bližšie k Bohu. S Dorkou našli v sebe zaľúbenie a nakoniec bola aj svadba.

Juraja si nezamilovali len herecké postavy ako chromého Samka, ale i my samotný protagonisti a to hlavne pre jeho vtipné poznámky, ktoré prišli vždy vtedy, keď sme ich najmenej očakávali. S našim zvukárom Máriou tvorili nerozlučnú dvojicu, ktorá sa neustále starala o zábavu.

Základnými charakterovými

nepoddajnosť, princíповosť, bojovnosť, ctižiadostivosť

črtami Samka Petráša sú:

KULISÁRKY:

Veronika Belišová (šepkárka),

Mária Papuláková (spoluautorka kulís), **Eliška Belišová**, **Katarína Belišová** (autorka kulís),

Markéta Lukačová (osvetlovačka)

Tomuto tímu, ako správny gentleman, vypomáhal aj náš manažér **Ing. Branislav Sadloň** (v začiatkoch len Branislav Sadloň)

Keď je v divadelnej sieni správna tma, dejú sa tajuplné veci. Medzi jednotlivými dejstvami je počuť len nepatrný ruch dokonale zosúladeného tímu našich kulisárov, oblečených v čiernom – to aby ich nebolo vidieť. Čári, mári, fuk, zasvieti svetlo a zrazu je javisko celkom vymenené. Pribúdajú polia, dom, posteľ, lavička stôl,... všetko čo prichádzajúce dejstvo vyžaduje. Dejstvo skončí - čári, mári, fuk, s tichou eleganciou všetko záhadne mizne a znovu sa vracajú už stratené rekvizity.

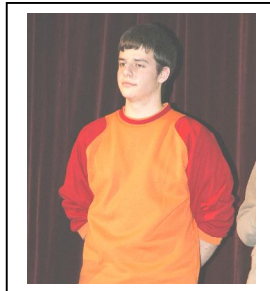
Kulisárky boli šedou eminenciou každého vystúpenia. Často i vo veľmi stiesnených podmienkach menili svet postáv, niekedy aj svetlo, spoza kulís pozorovali chod deja a držali ho pod kontrolou. Keby herci náhodou zabudli svoj text, ony by všetko zachránili. Je pravda, že túto pomoc herci (snáď

až na predpremierové vystúpenie) nepotrebovali, no bolo to i preto, že prítomnosť kulisárky-našepkávačky za papierovou kulisou, vnášala do nás tak potrebný pokoj (minimálne v mojom t.j. Dávidovom prípade to tak bolo).

A ešte niečo. Dej sa neodohrával len na javisku. Tá najakčnejšia scéna (požiar, ktorý vypukol na svadbe u Petrášov) bola situovaná do zákulisných priestorov alebo priamo do hľadiska. Na javisku sa rozpráva Dávid s Metodom. Metod mu už ide povedať, čo Dávid ešte nemá počuť, pretože sa neobrátil. Ale zrazu vypukne spomínaný požiar. Braňo s Majkou hlasno a zúfalo kričia o pomoc, prekvapení sú nielen ľudia v hľadisku, ale aj samotní herci, lebo nikdy nevedia odkiaľ výkriky prídu. V týchto strhujúcich okamihoch, kde sa strhnú diváci, Dávid i Metod, za ktorým bleskurýchlo príbehne nešťastná Dorka, strhne sa i vývin vzťahov a postojov v rodine u Petrášov a tragická udalosť zasiahne aj ich susedov Ondrášikovcov. Paradoxne, práve táto nešťastná udalosť dokonale zvrátila ešte nie celkom priaznivo sa vyvíjajúci dej i postavy a definitívne nastolila nový chod vecí, vedúci k záverečnému happyendu.

ZVUKÁR (Mário Durec)

Hlavne zo začiatku nezávideniahodná pozícia. Mať na starosti verbálny prejav 8 hercov, ktorí nie sú zvyknutí vystupovať pred ľuďmi a mať pritom k dispozícii len tri mikrofóny – to je tiež umenie. Myslím, že Mário to zvládol bravúrne. Potom, keď sme sa už ako-tak naučili rozprávať hlasnejšie, vyskytli sa iné

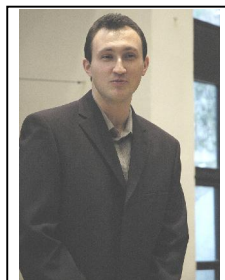

komplikácie. Mário musel vedieť narábať s rôznou technikou. Nevie presne akou, ale viem, že niekedy sme mali mikrofóny pred sebou, niekedy nad sebou a niekedy na sebe. Menil sa ich počet i kvalita. A Mário vždy dokázal vyťažiť maximum z daných podmienok.

Pri inštalovaní zvukovej techniky Máriovi pomáhal **Ivan Kormoš**

MANAŽÉR (Ing. Branislav Sadloň)

Braňo mal na starosti začiatok každého predstavenia i celého divadla. Na počiatku bol Braňo, potom režisérka herci, kulisárky, zvukár a ďalší herci. Pre mňa je až nepochopiteľné, s akým pokojom sme mohli pôsobiť v našom divadle. To preto, že všetky nepokojujúce záležitosti

okolo divadla (termíny, autá, ubytovanie,...) mal na starosti manažér. Okrem toho, Braňo mal na starosti i šírenie osvetly o našej rodáčke Kristíny Royovej a patrilo mu aj úvodné i záverečné slovo pri každom predstavení, v ráttane toho v Myjave, pár dní pred jeho štátnicami.

V práci manažéra boli Braňovi nápomocní i **manželia Feríkovci**.

FOTOGRAF (Martin Medňanský)

Najväčší profík v našom divadle. Bol s nami najmä vtedy, keď sme ho najviac potrebovali – v začiatkoch. Jeho prácou sú fotky z prvých vystúpení (ale napr. i z derniéry), propagačné plagáty i

obaly na naše CD a DVD nosiče. Aj keď neskôr už s nami nechodil, jeho plagáty k nám prinášali veľa nových ľudí – divákov, bez ktorých by naša práca nemala zmysel.

Fotografie pre naše potreby tiež robili: **Jaroslav Čermák, Samuel Ferík, Peter Ferík,...**

..., ŠOFÉR (Peter Ferík)

Najrýchlejší z rýchlych a predsa až na poslednom mieste šofér. Peťo Ferík okrem šoférovania vypomáhal i pri manažovaní. V jeho hlave sa zrodila myšlienka založiť občianske združenie a on sa oň najviac pričínal. Peter Ferík je teda i manažér, organizátor,

zakladateľ, fotograf, kameraman a ako vidieť, i kulisár. Aj on sa, podobne ako Braňo, prihovárал k našim hosťom, modlil sa s nami, dokonca i predniesol kázeň, keď sme zavítali do Báčskeho Petrovca.

Našími šoférmi tiež boli: **Janka Feríková, Ivan Kormoš a Branislav Sadloň**

REŽISÉRKA (Janka Feríková)

Osôbka, ktorá sa o nás starala s neuveriteľnou láskou a s ochotou vždy pomôcť. Ona je tá, ktorá bola hlavou celého divadla. Tá, ktorá nám zohnala kostými, usmerňovala nás v oblasti divadelnej – ako sa máme pohybovať po javisku, čo robiť s rekvizitami, z ktorých strán prísť na scénu a na ktorú stranu odísť. Tá, ktorá nás chválila, ale i hovorila kritiku, vďaka ktorej boli naše výkony lepšie a lepšie. A v neposlednej rade tá, ktorá nám je veľkým vzorom nezištnej lásky nielen k ľuďom,

ale i k Bohu. Naša pani režisérka nám bola takou veľkou oporou, že sa jej nebudeme môcť do smrti odvdáčiť. Ďakujeme Vám za to ako ste sa o nás celý rok starali; ako ste s nami prežívali prvé vystúpenia a s nimi spojenú obrovskú trému; i to, čo sa dialo v zákulisí; naše starosti i radosti, nezhody i zhody, nervozitu i úplný pokoj; naše slabé chvíľky, keď už sme boli unavení, ale i chvíle plné sily, ktoré sme mohli využiť na dokonalé vystúpenia.

DIVÁCI

Tí najdôležitejší. Skvelí a srdeční. Vždy boli príjemní, tleskali nám, zhovárali sa s nami, podporovali nás, dali nám najesť, poskytli nám nocľah. Prajeme veľa požehnaní do Vašich životov. Naša poklona

III

Na počiatku bola ochota

Na počiatku bolo slovo. Na úplnom počiatku to slovo bolo Slovom. Toto Slovo bolo prijaté, tak vzniklo slovo, ktoré, ako nadpis, stálo na začiatku súboru slov jednej novely. Aj toto slovo bolo prijaté spolu s predošlým, tak vzniklo také isté slovo, ktoré stálo na začiatku dramatisácie tejto novely. Aj toto slovo bolo prijaté, spolu s predošlými, tak vznikla ochota, ktorá stála na začiatku nášho pôsobenia s pôvodným zámerom odohrať jediné predstavenie. Okrem neho sme ich odohrali dvadsať.

Touto kapitolou sa cez výpovede účinkujúcich vraciame na začiatok nášho pôsobenia.

Spomína Metod

*Pocity z natáčania
alebo
Ako sa Metod do dediny priplichtil*

Tak som sa narodil. Vychovali ma. Potom som odišiel. Vyliečil som kúsok sveta a zase odišiel... (Jára Cimrman, Zápisky z môjho denníka, str.64)

A teraz vážne. K Metodovi som sa dostal (to som už písal) ako slepé kura k zrnú. Počas jednej, asi nedeľnej prechádzky, mi kamaráti povedali, že evanjelici idú hrať nejaké divadlo, a že zháňajú doň postavy, že či by som nechcel. A ja, hlupák, v dobrej nádeji, že budem hrať nejaké to „křoví“ s jednou dvoma vetami (rata, ľudia... pomoc, pomoc, ľudia pomáhajte) som povedal že prečo nie? Chcel som spoznať evanjelickú mládež, lebo som ich nepoznal, iný dôvod v tom nebol. Kto by v tom chcel hľadať nejakú túžbu ohlasovať evanjelium, sa mýli. Z mojej strany nebola. A v jedno iné nedeľné popoludnie som odchádzal z modlitebne cirkvi bratskej aj s hlavnou rolou. Bol som šoknutý a v tej chvíli som si ani neuvedomoval (ani som nechcel), čo to všetko bude obnášať. No schválne, len si to skúste, ísť miništrovať na birmovku, ešte sa ani len poriadne neprežehnáte po konci Omše, z miništrantského von a v aute sa prezliekať do metodovského a hybaj hrať... ináč, to metodovské oblečenie sa mi páči, pripadá mi ako William Moseley alá Peter Pevensie v Kronikách Narnie (touto cestou sa chcem poďakovať Tonkovi za gate. Ďakujem, Tonko.). A tak sa začali pravidelné návštevy, na ktoré som sa snažil vždy pripravovať, aby nezistili, že som lenivý. A podarilo sa to! Teda, takmer, postupne odhalili, že nedvíham mobil a som zábudlivý.

Spomína Katka

Pre mňa sa celá táto „éra Sluhu“ začala trochu skôr a inak ako u ostatných.

Chodila som k pani Rumánkovej, kt. napísala dramtizáciu, na doučovanie. Medzi rečou spomenula, že zdramtizovala jedno dielo od K. Royovej a ja som spomenula, že mám tetu, kt. nás učí spev a aj deti z bestedky nacvičuje na Vianočný program. Pani Rumánková v nej zrejme videla organizačného ducha, a tak ma poverila úlohou, spýtať sa teraz už našej režisérky J, či by sa nepozrela na tu dramtizáciu a neskúsila to s nami nacvičiť. Dala som jej to, ale musím sa priznať, že som do toho nevkladala veľké nádeje. Síce som slúbila svoju plnú účasť a pomoc, ale myslala som, že sa to neujme. A ani vo sne mi nenapadlo, že si budem raz môcť povedať: „toto je naše 20-te vystúpenie.“ Ale som Bohu vďačná za to, že to tak je.

Teraz je divadlo Sluha požehnaním pre nás a verím, že aj pre ľudí, ktorí ho videli.

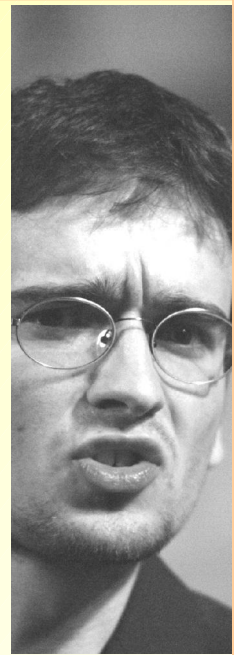
Mojou najväčšou túžbou bolo, aby som videla, že divadlo neoslovuje len staršiu generáciu, ale aj našich rovesníkov, takže bolo pre mňa veľkým povzbudením, keď som sa po jednom vystúpení dozvedela, že si farárov syn kúpil naše DVD a keď sa skončilo divadlo, tak ho doma ešte raz celé pozeral, tak sa mu to páčilo.

Verím, že to, čo robíme, má zmysel.

Spomína Dávid

Ako prvú knihu od Kristíny Royovej som čítal jej autobiografiu So svetlom a za svetlom. Až pri jej čítaní som sa dozvedel, kto je Kristína Royová. A tak, keď som čítal ďalšie práce (znajúc K.R.), bol som si plne vedomý, že si ich autor len tak nevyčítal z prsta, ako to u mnohých spisovateľov býva, ale že sa za nimi skrýva opravdivý živá viera v Boha a čo viac – Boh samotný. Novely II. výberu, ktoré boli napísané pre deti (Bez Boha na svete, V slnečnej krajine, Traja kamaráti, Navrátený raj) som čítal v priestoroch mojej univerzity počas voľných hodín. Keď sa ma spolužiačka opýtala, čo čítam, porozprával som jej nielen o tejto knižke, ale i o spisovateľke, ktorá ju napísala. Potom sa ma spýtala, či jej môžem túto knižku požičať. Napriek tomu, že aj ja som ju mal len požičanú z našej knižnice, rád som ju poskytol na neobmedzený čas. No keď mi ju ani po dvoch mesiacoch nevrátila, začal som sa na ňu pýtať a ona mi povedala, čo sa s ňou stalo. Kniha sa dostala do rúk jej mamy, ktorá spolu s početnou skupinou Kysučanov šla za prácou do Nemecka. Po večeroch sa táto komunita našich v Nemecku schádzala, hovorili si o práci a potom si čítali príbehy z tohto výberu, ktorý bol jedinou slovenskou knižkou, ktorú tu mali. A tak Kristína Royová opäť konala svoju misiu. Neznámym ľuďom, vo vzdialenom kraji. Vtedy som si opäť uvedomil, aké je jej dielo požehnané a že stačí len aby sme mu dali tú možnosť a ono si už svoje poslanie vykoná.

Bolo to asi v tom čase, keď ostatní herci už nacvičovali a ja som o Sluhovi ešte nič nevedel. Potom prišla Zuzka, aby mi o tom predstavení čo to povedala. Vtedy sa to nedalo odmietnuť a tak som šiel do toho – veď išlo len o jedno predstavenie. No dielo si opäť vykonalo celé svoje poslanie. Vtip je v tom, že my túto novelu máme od Royovej, ale Kristína Royová, ako sama priznáva, ju má od Boha.

(Poznámka pre Juraja K., prípadne ďalších: autor sa dištancuje od akýchkoľvek teologických interpretácií tohto príspevku, ako i teologických interpretácií tohto dištancovania).

Spomína Veronika

Keď prišla Janka Feríková s návrhom hrať divadlo, bola som nadšená. Vždy som mala rada divadlo a tešila som sa na nových známych. Nechcela som priamo hrať, ale vedela som, že Janka mi už nejakú funkciu vymyslí. A tak som sa stala šepkárkou. Táto funkcia síce zanikla po prvých vystúpeniach (vdďaka šikovnosti hercov), ale aspoň som mala dôvod radiť sa k skupine. Teraz pomáham s tým, čo treba.

Keď sa objavili prví ochotníci, začalo sa nacvičovať. Najskôr to nevyzeralo veľmi nádejne, pretože stále nebol kompletný zoznam hercov. Asi tri mesiace sa nacvičovalo s tým, že jedna alebo dve postavy nemajú obsadenie. Niekomu by sa mohlo zdať, aká zbytočná práca, ale my sme verili, že ak Pán Boh bude chcieť, postará sa aj o posledných protagonistov. A On sa naozaj postaral.

... a ešte raz slovo o Slove a nielen počiatku:

Jemu Jedinému

Na počiatku bolo Slovo,
ktoré dychom vôľou všetko tvorí.
Jemu Jedinému sa klania um i srdce
vesmír i slnce, mesiac, všetky tvory.

Proste a dostanete
v plnosti, akú len Slovo dáva.
Radosť srdca,
jediná opravdivá sláva.

V hĺbinách Slova večnosť zvoní -
pri prameni živej vody
spoznáte pravdu.
Pravda vás vyslobodí.

(Svetoslav Veigl)

III

Turné divadelnej hry Sluha – časť prvá

1.

16. apríl

modlitebňa Cirkvi bratskej v Starej Turej

Prvýkrát

Prvýkrát s divákmi. Zaplnená modlitebňa – strašná nervozita – otázky typu: prečo som len do toho išiel, ja blbec, veď toto naozaj nie je pre mňa. Napriek výkonu, ktorý sa naozaj ešte mal kam zlepšovať (naplno si to uvedomujem až s odstupom času), sme od publika dostali pozitívnu reakciu. To bolo veľmi dôležité pre pokračovanie nášho súboru. Tiež sme dostali na pamiatku pohľadnicu od pani Rumánkovej (aj jej osobnú hodnotu vnímam až s časovým odstupom).

Teda nech to bolo akékoľvek, bolo to naše prvé vystúpenie a na to sa nezabúda. Vždy si ho rád pripomeniem. Dokonca dnes väčšmi oceňujem, s akými bojovými podmienkami sme sa museli vyrovnávať – nemali sme zákulisie, len hľadisko a čudné polkruhové javisko so schodíkmi ,sprava zľava i spredu obklopené divákmi.

2.

30. apríl

kostol ECAV v Krajnom

V náročnom, no krásnom...

V Krajnom to už bolo druhé predstavenie, takže to sme už boli skoro profíci. Aj toto predstavenie je pre nás nezabudnuteľné. Hrali sme v krásnom a útulnom kostolíku, síce vo veľmi stiesnených priestoroch, ale v príjemnej rodinnej atmosfére. Pamätám si, ako som sa snažil odhadnúť čas príchodu Dávida od oltára (zákulisie) k „javisku“. Totiž túto cestu mohli diváci postrehnúť, a tak bolo potrebné chôdzu prispôbiť fyzickému stavu postavy, aby to vyzeralo, že sa na nič nehráme. Pred predstavením sme si našli čas, aby sme sa vzájomne trochu spoznali, aspoň kto sme, čo a kde robíme a v koľkom ročníku. Po predstavení sme tu opäť našli príjemných ľudí, ktorí nás povzbudili do nášho ďalšieho pôsobenia. Bolo to veľmi potrebné, veď sme stáli pred veľkým, a mysleli sme si, že aj posledným, vystúpením.

3.

5. máj

konferencia Za živú cirkev v DK Javorina v Starej Turej

Už je to tu

- to, kvôli čomu bolo to všetko naše snaženie. Veľká medzinárodná konferencia venovaná Kristíne Royovej a boju za živú cirkev. Niekoľko stoviek ľudí v zaplnenom kulturáku. Tréma, tréma, tréma a vybičovaná nervozita. Na toto vystúpenie som asi najviac hrdý. Prvýkrát pod sálavým teplom reflektorov, všetci sme podali heroický výkon. Dali sme tu do toho všetko, čo v nás bolo. A vďaka Bohu, dopadlo to dobre, veľmi dobre. Opakovaný potlesk a reakcie divákov boli tou najlepšou odmenou. Všetko to úsilie stálo za to. Okrem potlesku sme dostali aj šúpolienky od Feríkovcov, ktoré nám dodnes pripomínajú tento hádam najväčší deň nášho divadelného života.

Toto vystúpenie malo byť pôvodne, jediné, neskôr posledné z troch. Konečný počet vystúpení bol však sedemnásobný (21).

4.

21. máj

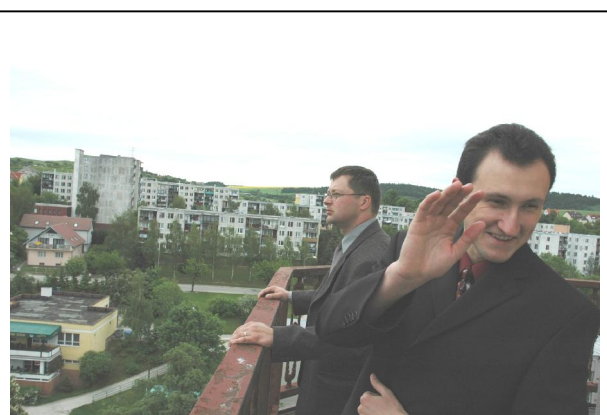
kostol ECAV v Myjave

Prasiatková slávnosť a všetko naopak

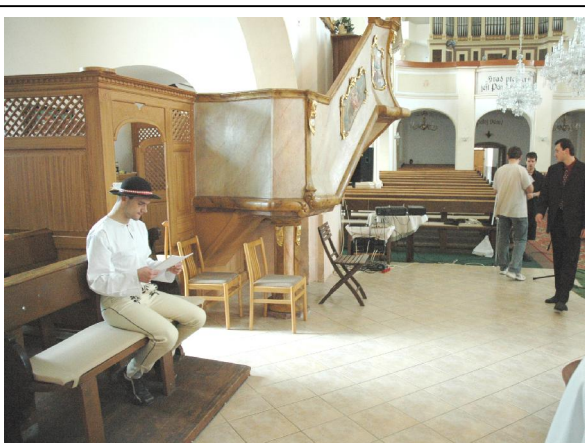
Tento zájazd nášho ochotníckeho súboru sa niesol v znamení stretnutia konfirmantov ECAV v Myjave a ich prasiatkovej oslavy. V hrdom evanjelickom mestečku to bolo zaujímavé a celkom výnimočné:

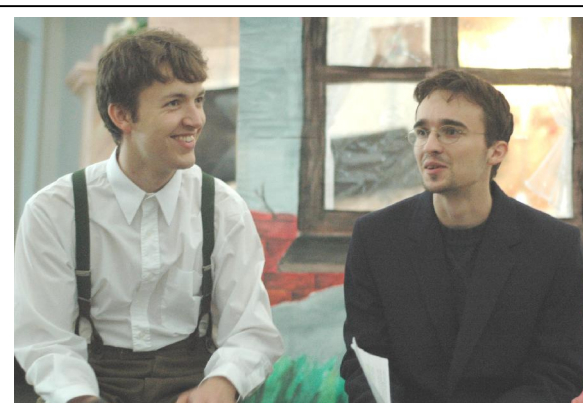
Pred vystúpením prišlo ku kostolu niekoľko autobusov (vpravo)

Snažili sme sa mať situáciu pod kontrolou, aj keď s paparacmi to nebolo jednoduché

Miško, náš najväčší improvizátor, si dáva záležať na texte

-cha cha, žena ti zomrela, cha cha aj dcéra aj vnuk
- he he he, naozaj?

Prac sa z môjho bytu!

Čo najviac, poprosím. Ale ti to trvá, naval to sem!

5.

25. jún

DK v Bukovci

Ešte nie na konci sveta

Kto si myslí, že Myjavou sa končí svet a začína Záhorie, je na omyle. Pravé Záhorie začína Smrdákmi a Senicou. Medzi týmito obcami a Myjavou je akýsi medzikarpatský štvrtkruh nádhernej prírody a pre národ významných obcí. A tu niekde sa nachádza aj Bukovec, malá a útulná osada, v ktorej sa napr. narodila jedna z prvých slovenských poetiek Mária (Boorová) Holubyová, teta sestier Royových (len o 7 rokov staršia od Márie R.) alebo, v ktorej pôsobil básnik Vladimír Roy, bratanec sestier Royových,...

Bukovcom začíname prvú z našich náročných divadelných sérií - 3 predstavenia za 2 dni.

Petrášová v novom šate

U Ondrášikovcov všetko po starom

6.

26. jún

jedáleň Základnej školy Kristíny Royovej v Trenčíne

Horúci deň Metoda a jeho družiny

Keď sme sa zišli na námestí sestier Royových v Starej Turej, Metod bol ešte asi v posteli a pred nami bolo vystúpenie, ktorého som sa spolu s ním obával. Predchádzala mu skúsenosť, ktorú sme si (aj so Samkom) odniesli z predstavenia pre študentov staroturianskej strednej školy. Publikum tu bolo príšerné. Naše obavy sa však nenaplnili. Žiaci, žiaľ zanikajúcej základnej školy, boli skvelými divákmi a okrem potlesku nás ocenili milým prekvapením, ich nahrávkou Royovej dielka Keď kvapôčka putovala v angličtine. Obed sme strávili ešte v tejto škole a potom sme sa už presunuli na miesto ďalšieho vystúpenia. Slniečko, podobne ako v Bukovci pieklo, ako sa na koniec júna patrí, takže to bolo dosť únavné. Najmä keď sme šli do centra a nevedeli sme, kam s autom. Ešteže policajti, využívajúc kompetenciu dávať pokuty, nás upovedomili, kam nie. No nakoniec sme predsa zakotvili v cukrárni, teda už bez auta. A odtiaľ sme si dali rozchod. Nevieam, kde sa motali Braňo s Majkou a ďalší ľudia. Ja som zostal s Dandy Ondrášikovou v relatívne chladnej cukrárni a bolo nám tu super, vlastne mne tam bolo super, lebo som využil príležitosť, aby som jej porozprával čo to o rodokmeni sestier Royových a odvtedy si ju preskúšavam, otázkou koho tu obesili, vždy keď ideme okolo Šulekova, či už na Trnavu a Bratislavu alebo Hlohovec. A prečo tento deň patrí najmä Metodovy? Čítajte na ďalšej strane.

7.

26. jún

DK na sídlisku Juh v Trenčíne

Pokračujeme pod hradom Matúša Čáka

26. jún sa zapísal do dejín nášho súboru nezabudnuteľným Metodovým výrokom: „*zomrel krátko pred smrťou*“ Bolo to pred naším predstavením v modernom a celkom útulnom stánku kultúry. Vystúpenie bolo veľmi náročné, nielen kvôli vyčerpávajúcemu horúcemu dňu, ale i kvôli, tentokrát príliš profesionálnym podmienkam – rozhorúčeným reflektorom. Po predstavení podaktorí ešte stihli nejaké tie mediálne rozhovory pre Jančiho fešákov zo Žiliny, a potom sme šli konečne domov. Za nami bol ťažký deň. Ťažký, ale krásny.

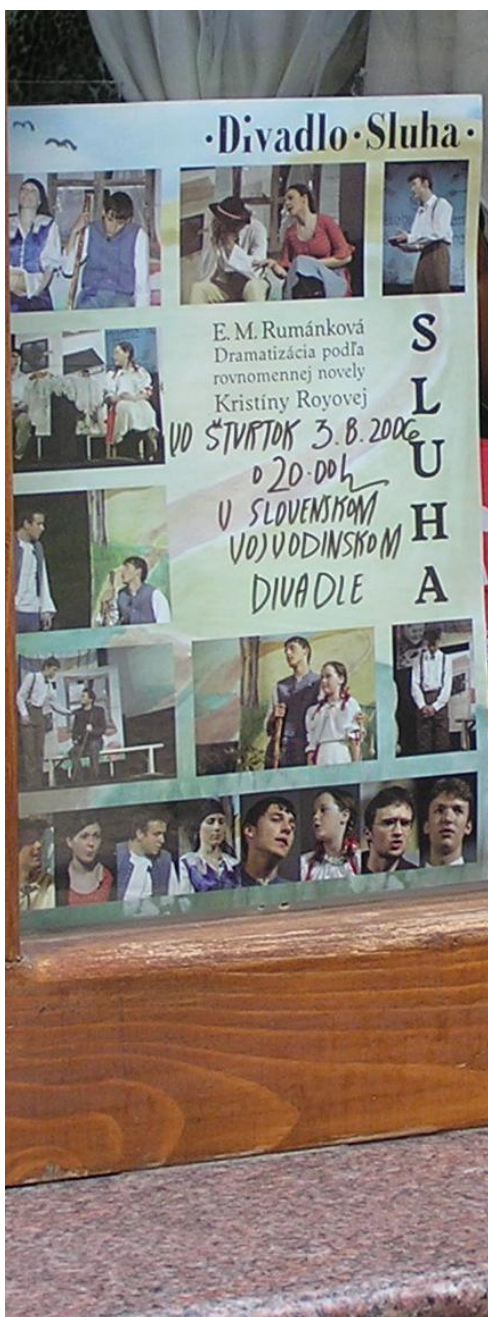
8.

3. august

DK v Báčskom Petrovci

Prvé vojvodinské

Na slovenskej Dolnej zemi bolo o nás dobre postarané. Stoly sa prehýbali pod ťarchou mias a zákuskov, no nezaplavovali nás len jedlom, ale aj kresťanskou láskou – takže sa nám dostalo kompletne pohostene (viac v článku, ktorý prikladám na konci nasledujúcej kapitoly). V Petrovci je geniálny kulturák. Pred hercom stojí akoby stena divákov, má ich priamo pred očami (na spôsob Divadla Aréna v Petržke) a je tu, ako na v celej Vojvodine, fantastická atmosféra. Radosť hrať.

Rozhovor s budúcou diváčkou, typickou Vojvodinkou

Petrovecká košel'a
– podobná myjavskej, len o niečo väčšia

9.

4. august

DK v Kysači

U Roháčkov a Petrášov

Po Petrovci nás čakalo neďaleké rodisko pána Slavku, miesto, kde pôsobil Jozef Roháček, Kysač. Najväčšiu radosť z tohto miesta mal iste Metod, pretože tu na mieste, ktoré dodnes nazývajú „U Roháčkov“, pôsobí Metodistická cirkev. V nej sme si, aj za účasti Fülöpovcov, pripomenuli život a dielo Kristíny Royovej. Potom sme sa presunuli do Domu kultúry, kde všetko prebiehalo podľa plánu: Anička Šilerová porozprávala o Royovej, Šteško zaštedotal, Miško odpálil predstavenie; ale koniec piateho dejstva bol drsný. Majka s Braňom prišli k východu a ako vždy zakričali svoje repliky: „Rata, ľudiaaaa...! U Petrášov horí!“, „Pomóc! Pomóc! Ľudia, pomáhajte!“ Šok. Zdesenie. Nuž, nemohli sme vedieť, že v Kysači pred dvoma dňami horelo, ani, že tam bývajú Petrášovci, ani, že Petrášovci prišli na naše predstavenie.

U Roháčkov

10.

5. august

DK v Starej Pazove

Kone na betóne

Pred tretím vystúpením vo Vojvodine nás čakala najdlhšia cesta. Spravili sme si zastávku v Novom Sade, kde sme obdivovali centrum s katedrálou a postávajúcimi koňmi. Potom sme sa stretli na pazovskej fare, pozreli a užili sme si (predovšetkým Miško Ondrášik) výstavu krojov, vynikajúco sme sa najedli v tunajších rodinách a zavítali do obrovského kulturáku, kde sme našli fantastických divákov.

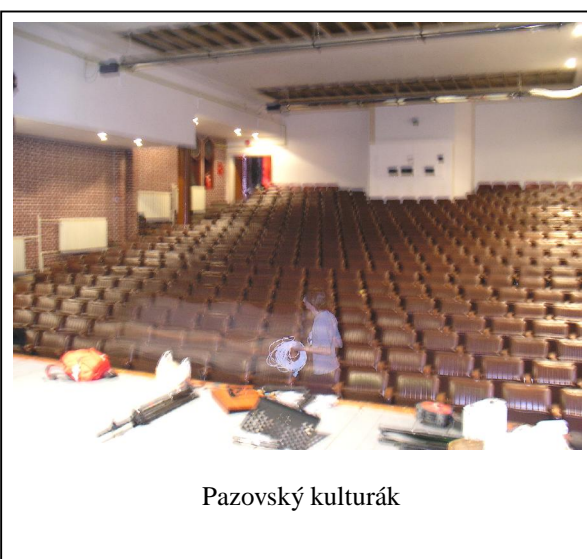
V Novom Sade sú aj kone zasadené

I v Pazove nám šmakovalo

Na výstave

Pazovský kulturák

11.

6 august

DK v Selenči

Protestanti vs. katolíci, ale hlavne spievajúce babičky

Selenča je spomedzi slovenských vojvodinských dedín známa jednou kuriozitou. Nie sú tu len ľubozvučne hovoriaci protestanti, pochádzajúci zo stredného Slovenska, ale aj katolíci z Trnavy a okolia. Je tu taká ulica, ktorá rozdeľuje dedinu na dve nepriateľské časti: katolícku a protestantskú. V jej okolí cítiť pušný prach. Nie, to som už prehnal, ľudia si tu dobre vychádzajú, ženia sa a vydávajú, nehľadiac si na svoju konfesiu*. A ešte jedna krásna vec je v Selenči. Aj tu, ako v celej Vojvodine, babičky ešte chodia v krojoch. No v Selenči nechodia len tak hala-bala, ale chodia spievať a spievajú nádherne.

Klobúk dole pred týmto spevokolom

Visiace mikrofóny
– malý problém nielen pre zhrbeného žida

Na výstave v Selenči

Jednoducho neodolateľné

* domáci hovorili o prelome k zmiereniu, ktorý nastal po svadbe katolícko-protestantského páru. Teda aj Slováci majú svojho Romea a Júliu, no bez tragického konca.

IV

Ozveny z vojvodinskej roviny a iné výkriky sluhu na kolotoči

Z nenápadnej ambície sa stal projekt, ktorý zasiahol do našich životov. So Sluhom sme strávili veľa času, chodili sme kade-tade, na vlastnej koži sme spoznali ochotnícky divadelný život. Navyše k pribúdajúcim predstaveniam Divadlu Sluha pribudlo aj občianske združenie. Tak sme sa ocitli na čoraz rýchlejšom kolotoči. Táto kapitola chce vyjadriť pocity, ktoré sme na ňom prežívali.

Spomína Metod

Čo ma na Sluhovi zaujalo a čo ma zmenilo?

Metod. Keď som si prečítal prvýkrát scenár, pomyslel som si: „aké naivné.“ Počas nacvičovania som si to už nemyslel. Uvedomil som si, že mám čo robiť, aby som bol ako Metod a že sa od neho môžem učiť. A ľudia, s ktorými na hre spolupracujem.

Pomáha mi meniť sa aj hranie samotné. Baví ma hrať, je zaujímavé pozeráť sa na divadelnú hru z druhej strany hľadiska a už mi nejde ani tak o technické zvládnutie hry a perfektné zahratie svojej roly, na čom mi spočiatku záležalo, ale na tom, aby sa ľudí dotklo posolstvo Sluhu. A nenechalo ich nečinnými.

I keď aj to perfektné technické zvládnutie hry a roly k tomu iste patrí.

Dolná Zem. Hmm. Tu neviem, čo mám napísať. Viete, ako neklamať a pritom nenapísať pravdu. Dolná zem neznamenala nič nové pre Metoda ale mnoho nového pre Lukáša. Tu som prvýkrát videl protestantské služby Božie. Nová skúsenosť. V dolnej zemi dobre varili (v tomto sa nezapriem), čudoval som sa, že som sa mohol tak výdatne najesť a oni sa zase čudovali, koľko sa toho do mňa zmestí. Bruchaplné sviatky drámy v Srbsku.

Ale som rád, že som stretol ľudí, ktorí sa pýtali otázky, a ja som mohol odpovedať. A že sa stále pýtajú (Zuzka, na Tvojej odpovedi sa pracuje, nezabudol som).

Spomína Veronika

Božie požehnanie sa ukázalo aj v tom, že po premiére na konferencii Za živú cirkev sme dostali pozvanie na Dolnú zem. Bola to pre nás výzva a zároveň povzbudenie do ďalšej služby. Tento pracovný výlet bol vzhľadom na nabitý program dosť vyčerpávajúci, ale zároveň aj obohacujúci. Nielenže sme mohli spoznať život a kultúru dolnozemsých Slovákov, ale hlavne navzájom sa zblížiť, čo je veľmi dôležité pri spoločnej práci.

Elena Mária Rumánková, (autorka divadelnej hry Sluha)

Dramatizácia "Sluha" je prvou divadelnou hrou s verným prepisom diela Kristíny Royovej a som rada, že sa jej režijne ujala práve pani Jana Feríková. So svojimi mladými hercami - ochotníkmi splnila do bodky duchovný odkaz Kristíny Royovej o prijatí a plnení Božích zákonov, o láske k človeku, o duchovnom prerode človeka v Kristovi, o vyššom morálnom princípe na báze hlbokej viery. Mladí herci výborne stvárňujú jednotlivé postavy, ich herecký prejav je presvedčivý, je vidno požehnanie na práci celého súboru. Nazvali sa symbolicky SLUHA, a to nielen podľa svojho prvého divadla, ktoré nacvičili, ale hlavne preto, lebo chcú slúžiť na poli služby Najvyššiemu. Ušľachtilý cieľ! K jeho naplneniu im prajem veľa tvorivej invencie a splnenie všetkých ich umeleckých nádejí.

Spomína Petrášová

Keď sa ma skoro pred rokom Braňo spýtal, či nechcem hrať divadlo, bola to pre mňa obrovská výzva podieľať sa na niečom, čo nepatrí len niektorým ľuďom, ale patrí to aj mne a pre mňa ako človeka, ktorý chce všade byť a všetko robiť (len často nedostane priestor) to bolo niečo nové, úžasné a radostné, že práve ja môžem byť súčasťou tohto Božieho diela. SLUHA je pre mňa nielen hra s krásnymi kulisami, v dobových kostýmoch, ktoré som si vždy túžila obliecť, ale aj budovanie vzťahov s ľuďmi, ktorých som nepoznala, ale i tými, ktorých som poznala a v neposlednom rade aj príležitosť povedať ľuďom nádhernú zvesť o Bohu a o tom, ako by sme sa mali k sebe správať. Škoda, že tak často nerobíme aj my – samotní aktéri... Je čarovné ako sme sa mohli spojiť do jedného celku, byť ako jedno telo a jedna duša a vytvoriť takéto dielko. Keď sa nás ľudia pýtajú, ako sme sa našli, tak dokonale každý vo svojej úlohe, hovoríme, že to je zázrak. Boží

zázrak, lebo bez Boha by sme nemohli nacvičiť toto divadlo, bez Neho by sme ľuďom nemohli prinášať zvesť a bez Neho by nebol ani jeden človek oslovený touto hrou. Veľká vďaka patrí aj pani Feríkovej, ktorá to s nami nacvičovala. Som veľmi rada, že práve ona bola našim režisérom, lebo aj ju si Boh do tejto služby povolal a dával jej stále nové nápady ako čo zlepšovať, aby toto dielko bolo pripravené k dokonalej službe Bohu. A ako Metod v SLUHOVI v jednej pasáži hovorí: „S pomocou Božou to všetko ide.“, tak nám Bože pomáhaj aj naďalej, aby pre nás SLUHA stále zostal výsadou svedectva o Tebe a nielen všednou hrou, s ktorou sa chceme ukázať!

Srbsko – úplne neznáma krajina, ktorá vo mne vyvoláva obrovské pocity zvedavosti: ako tam asi ľudia žijú; akí sú; takí ako my; budeme si s nimi rozumieť; ako asi varia? Tieto a ešte mnohé iné otázky ma sprevádzali počas celej cesty do Vojvodiny; časti Srbska. Veľmi som sa tam tešila a moje otázky boli zodpovedané tým najlepším spôsobom. Ľudia tam boli veľmi milí a priateľskí. Bolo na nich vidieť, že sa na našu návštevu tešili. O Kristíne Royovej vedeli možno viac, ako my Staroturanci (za čo sa môžeme hanbiť J). Bola som očarená tou krajinou. Dodnes na Srbsko spomínam ak ona čas strávený s príjemnými ľuďmi. Ľudia tu žijú jednoducho a je vidieť, že ich ešte nezasiahol v tolkej miere technický pokrok ako nás. Vystúpenia boli úžasné. Ľudia úplne hltali to, čo sme im hovorili. Som rada, že som tam bola, aj keď moja cesta na Dolnú zem začala neslávne (trošku mi bolo zle J). Neľutujem, že sme tam strávili celých 5 dní., kde sme mohli našim bratom a sestrám z Dolnej zeme poslážiť evanjeliom. Nech im Pán Boh žehná.

Spomína Dávid

Vojvodinské turné bolo úžasné. Zoznámil som sa tu s množstvom výnimočných ľudí. Dolná zem nebola pre mňa neznámou, poznal som už odtiaľto veľa mladých a už dva roky mi bolo jasné, že sa sem dostanem, len som nevedel kedy a ako. Cenné je i to, že okrem nových ľudí sme sa i my navzájom mohli lepšie spoznávať. Napríklad som zistil, že máme medzi sebou dve Veroniky a jedna z nich sa volá Eliška (dovtedy som sa snažil sústrediť len na herecký výkon, takže všetko ostatné i všetci ostatní šli bokom). Nielen na seba sme mali viac času, ale i na našich hostiteľov a divákov z jednotlivých obcí. Veď sa o nás všade pekne postarali. Ostalo mi len žasnúť nad neuveriteľnou pohostinnosťou miestnych ľudí. Ani sa mi len nesnívalo, že v tomto jednoduchom, nebohatom obyvateľstve spoznám tak krásnych, duchovne bdelych, royovsky sčítaných hrdých Slovákov. Nevieť, či to všetko spolu súvisí; či to, že tu boli vhodnejšie podmienky pre pretrvanie duchovnej literatúry a teda aj fenoménu osobnosti Kristíny Royovej, prispelo k lepšiemu uchopeniu pravého kresťanstva a národnej hrdosti; či menšia hmotno-majetková úroveň obyvateľov spôsobila, že sa ľudia budú uberať k hodnotám duchovným. Nevieť, a ani sa tu nechcem hrať na sociológa, jedinú, čo môžem (a vlastne, čo aj mám spraviť), je napísať svoj základný pocit z tohto kraja: cítil som sa tu, ako v rozprávke.

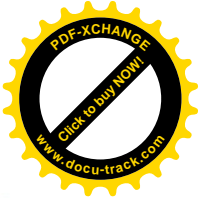
Spomína Ondrášiková

Hmm. Sluha. Ako začať? Každé začiatky sú ťažké a SLUHA v tomto prípade nie je výnimka. Dodnes si pamätám tie soboty, kedy sme sa stretávali a nacvičovali. Keď som sa dozvedela, že mám možnosť účinkovať v divadle, s nadšením som túto výzvu prijala. No musím priznať, že po krátkom čase prišlo obdobie, keď som na divadlo vôbec nemala chuť. Ako sa však blížil apríl, opäť som z nášho nacvičovania mala radosť. Možno preto, lebo som si uvedomovala, že sa blíži naša „predpremiéra“. Na veľkonočnú nedeľu v roku 2006 nikdy nezabudnem. Pred naším prvým vystúpením som mala veľký strach, no zároveň som sa aj veľmi tešila. Musím povedať, že „predpremiéra“ patrila k mojím najkrajším a najpožehnanejším vystúpeniam.

Mimochodom, toto svedectvo píšem deň pre našou derniérou. Mrzí ma to, lebo som ho mala odovzdať už pred mesiacmi. No na druhej strane som rada, lebo som si našla chvíľu, kedy môžem spomínať na nezabudnuteľné okamihy, ktoré mi divadlo SLUHA prinieslo.

Nechcem rozoberať každé jedno vystúpenie – o tom by som musela napísať strašne hrubú knihu :o). No chcem povedať, že každé jedno vystúpenie bolo výnimočné a úžasné. Nemyslím tým teraz naše herecké alebo kulisárske či zvukárske výkony, ale myslím tým neopísateľnú Božiu milosť a dobrotu k nám. Možno raz o nás niekto povie, že sme boli úspešní. Ok, ale nie preto, že my sme skvelí. Je a bude to preto, lebo máme skvelého Ocka v nebesiach, ktorý nám dal úžasnú možnosť slúžiť Mu takýmto spôsobom. Bol to On, ktorý nás stvoril, bol to On, ktorý nám dal dary a schopnosti. A opäť bol to On, ktorý nám počas nášho divadelného pôsobenia preukazoval tak veľa lásky, milosti a dobroty.

Ešte čo to k Vojvodine

Vystihnúť charakter nekonečnej vojvodinskej roviny a jej obyvateľov si vyžaduje prinajmenšom spomenúť dve veci: nebo a zem. Táto oblasť je poľnohospodárskou zásobárňou celého Srbska a človek je tu spätý so zemou, ako nikde inde. V divadelnej hre *Zem* sa to pokúsil vyjadriť, aj keď kriticky - cez naturalistické videnie, Vladimír Hurban Vladimírov (VHV), pazovský farár, neznámy, no úrovňou svojej tvorby jeden z najvýznamnejších slovenských dramatikov. Výstižnejšie tento vzťah človeka vyjadrujú generácie tunajších insitných maliarov, ktoré tvoria špičku svetového insitného umenia (o nich sa v posledných rokoch aj tu na Slovensku dozvedáme čoraz viac). Príznačné pre ich obrazy je, že dôraz nekladú len na zem, ale i na nebo. *Zem* a nebo je tu častokrát prepojené tak, že neexistuje jednoznačná hranica medzi nimi, sú v jednom celku, ktorý pôsobí ako alúzia k slovám modlitby *buď vôľa Tvoja ako v nebi tak i na zemi*. Nebo je však dôležitejšie. V dielach Martina Jonáša, jedného z najvýznamnejších insitných maliarov minulého storočia (napr.: na medzinárodnej výstave v Taliansku v roku 1978 dostal zlatú medailu spolu so Renátom Gatusom a Salvadorom Dalím!), nebo najčastejšie tvorí asi dve tretiny plochy, kým zem jednu tretinu. Človek na jeho obrazoch má obrovitánske končatiny. Zväčšuje ich bolesť. Kto po celý deň pracuje na poli, musí mať ubolené ruky i nohy, takže ostatné časti tela tak nevníma. Trojuholník vzťahov človek-nebo-zem, krásne vyjadruje napr. Jonášov obraz *Prošba*, na ktorom ženy prosebne dvíhajú svoje, prácou na zemi ubolené, ruky k nebesiam, alebo obraz *Vďačnosť*, v ktorom sa pri (asi náboženskej) knižke, stretávajú upracovaní ľudia, aby v pokore vzdali vďaku za úrodu.

K téme Vojvodina mi práve prichodia pod ruku dve básne. Tu je prvá:

Básnikova modlitba

Tak malý som a nevidím,
a predsa veľkým ostávam,
keď vidím dary, tajomstvá,
ktoré od Teba dostávam,

môj Bože, večné ohnisko
tej paraboly extrémov
čo tiahne do nekonečna
a nebo spája so Zemou

Keď ošľahne ma opäť mráz,
však, prítúliš ma ku sebe?!
Vzplaniem zas v ohni večných krás
čo horia v Tvojej velebe

(Svetoslav Veigl)

Divadlo Sluha na Dolnej zemi

V dňoch 2. – 7. augusta sa náš ochotnícky súbor zúčastnil turné vo Vojvodine. Táto severná časť Srbska je známa svojou národnostnou pestrosťou, avšak nepokoje typu kosovských konfliktov sa tu nedejú. Medzi srbským, maďarským a rumunským národom tu žije aj asi 60 000-ová slovenská menšina. Žijú prevažne v dedinách, veď vďaka vhodným podmienkam na pestovanie plodín, ktoré sa na podunajskej nížine nachádzajú, je Vojvodinská oblasť akosi poľnohospodárskou zásobárňou celého Srbska (podobne ako je to na Slovensku). No nielen touto nížinou je naša vlasť spojená so slovenským územím na Balkáne. V minulosti, najmä v období revolúcií, ktoré bolo veľkou nádejou pre neslobodné slovanské národy, existoval medzi balkánskou a slovenskou inteligenciou čulý ruch a silné väzby (z bratislavských štúdií vzišla celá generácia srbských literátov, chorvátsky bán Jelačić zachránil Janka Kráfa pred istou smrťou,...). Taktiež existujú úzke prepojenia medzi našim regiónom a Vojvodinou. Vo Vojvodine pôsobili alebo sa tu zdržiavali Kristína Royová, Jozef Roháček, Igor Branislav Štefánik, Viliam Pauliny-Tóth, Ján Martiš, Jozef Holý, Július Bodnár, Leopold Branislav Abafi, Samuel Borovský, Ján Branislav Mičátek. Zo Starej Pazovy pochádzal Zlatko Klátik, literárny kritik, zameraný najmä na dielo a osobnosť Ludmily Podjavorinskej, ale aj na ďalšiu predstaviteľku detskej literatúry, s ktorou je náš kraj spojený, Máriu Rázusovú-Martákovú. Súčasný predseda MS v Srbsku Branislav Slivka pochádza z Lubiny, na druhej strane naša staroturianska osobnosť Michal Slavka pochádza z Dolnej zeme.

Absolvovali sme tu 4 úspešné vystúpenia v Báčskom Petrovci, v Kysáči, v Starej Pazove a v Selenči. Pred každým predstavením odzneli piesne sestier Royových a prednášky o Kristíne Royovej. Navyše v Kysáči si Kristínu Royovú pripomenuli osobitným stretnutím v tunajšej modlitebni „U Roháčkov“, kde odznelo niekoľko svedectiev o pôsobení Kristíny Royovej a jej nasledovníkov na Dolnej zemi, ako aj o pôsobení jej literatúry na duchovný rast čitateľov. Podobne o tejto osobnosti hovorila kázeň na službách Božích v Selenči. V Petrovci dokonca zriadili veľmi bohatú a esteticky precítenú výstavu o sestre Kristíne Royovej. S jej osobnosťou však nebolo treba nikoho oboznamovať. Poznajú ju tu lepšie ako u nás na Slovensku a možno pove-

dať, že jej dielo je u vojvodinských Slovákov oveľa čítanejšie. A o tom, k akému požehnaníu môže prispieť aj dielo tejto našej spisovateľky, svedčí nielen bohatá úroda v tomto kraji, ale predovšetkým krásne medziľudské vzťahy či nesmierna pohostinnosť ľudí, napriek tomu, že ich životná úroveň zďaleka nedosahuje naše parametre. Môžeme teda s radosťou konštatovať, že na Dolnej zemi sa našlo veľa úrodnej pôdy aj na poli duchovnom a že to, čo tu, okrem iných, zasiala Kristína Royová, stále rastie, kľíči a prináša úrodu a kiež by to tak bolo aj na Slovensku. Iste, môžeme sa vyhovárať na oveľa tvrdšiu totalitu, než bola v Juhoslávii, kde nebola natoľko potlačená duchovná literatúra. Ale 17 rokov po nežnej revolúcii sa vyhovárať na komunistov, že nepoznáme našu najprekladanejšiu spisovateľku je prinajmenšom trápne. A navyše si musíme priznať, že ani pred nástupom socializmu sme sestram Royovým na ružiacich neustielali. Práve naopak, tieto dve postavou malé ženy, no prácou veľké vzory ľudomilnosti a duchovného zanietania, boli tunajším ľudom často utlačené a i mnohé vážene osobnosti ich neraz kladli na oltár vlastného ega.

Nakoniec ešte resumujeme, čo sme vlastne na Dolnej zemi videli i nevideli. Nevideli sme pokazených ľudí. Pokazených komerciou, konzumom a bilboardami, ktoré sem ešte neprišli. Nevideli sme tu bohatých (na slovenské pomery). Ani z diaľky sme nemohli vidieť ľudí čoraz viac túžiacich po majetku, ktorých túžba pramení z majetku čoraz viac nadobudnutého. Videli sme ľudí, v ktorých vládnu čisté srdcia, ocitli sme sa v medziľudských vzťahoch, v ktorých vládne láska k blížnemu, v krajine, na ktorej spočíva požehnanie dobrotivého Boha. Videli sme Slovákov hrdých na svoju identitu. Nevideli sme „patriotizmus“, ktorý spočíva v búchaní sa do prs: „Ja som Slováki!“ a v pálení maďarských zástav. Videli sme babičky, ktoré každodenne nosia kroje. Ak sú Slováci takí, ako si ich vykresľujeme, teda pohostinní, skromní, pracovití, tak sme tu videli Slovákov o niečo viac slovenskejších. Videli sme, ako sú ľudia ochotní pomáhať, ako sa zaoberajú pestovaním predovšetkým duchovných a kultúrnych hodnôt. Práve na pomoci tým, čo to potrebujú a na duchovných i kultúrnych hodnotách budú založené i stanoviny občianskeho združenia, ktoré sme sa práve tu rozhodli založiť.

Pavol Trúšik, DIVADLO SLUHA

Staroturiansky spravodajca č. 11 - november 2006

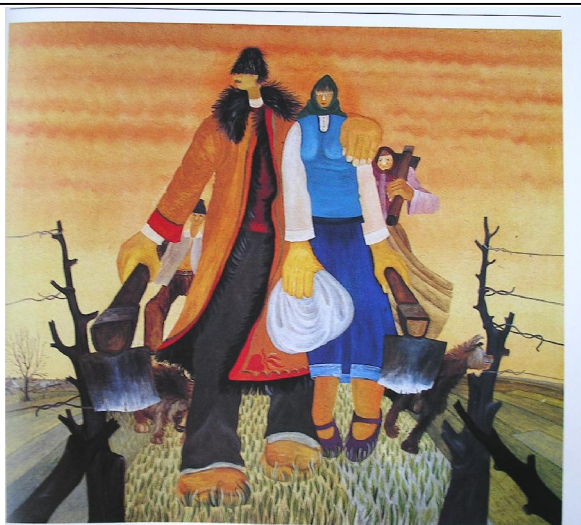
Obrazovo-poetická vojvodinská príloha

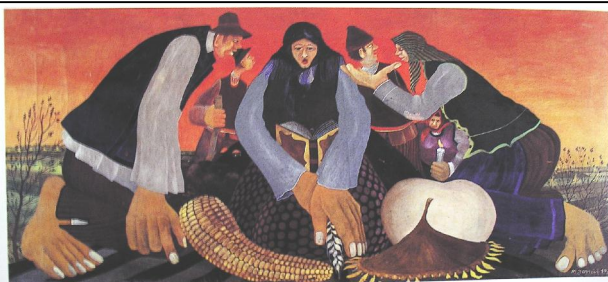
Martin Jonáš: Prosba

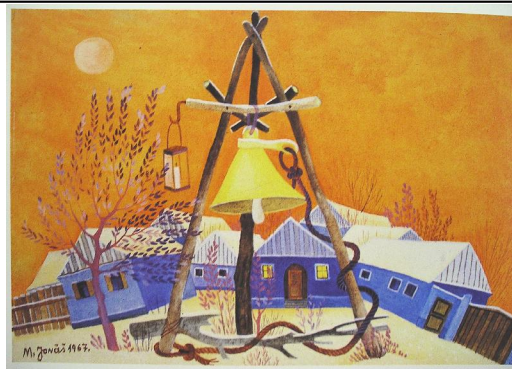
Martin Jonáš: Rodina

Martin Jonáš: Návrat z poľa

Martin Jonáš: Vďačnosť

Martin Jonáš : Večer

Martin Jonáš: S plodmi

Počúvam zem

Zdravím ťa, chvíľa, v ktorej duša chvie sa
za métou najvyššou
a hviezda spásy
zažiarí v tmavých hĺbkach lesa

V hlbokom tajomstve
počúvam zem, čo zuní ako zvon;
o Bohu šepce mi
ratolest' každá, každá byl' a každý strom.

(Svetoslav Veigl)

V

Turné divadelnej hry Sluha – časť druhá

12.

30. august

reštaurácia v Bzinciach pod Javorinou

Vystúpenie pre dôchodcov

Konečne medzi svojimi. Títo diváci ma (starého žida) mohli možno najlepšie pochopiť. Na druhej strane aj my sme sa snažili byť chápatí a napriek malému okruhu divákov, hovoriť, čo najhlasnejšie. Aj počasie bolo akési sychravé, navodzujúce atmosféru jesene života. Mama ma ani nechcela pustiť hrať (po návrate z Taizé som bol trochu prechladnutý a nepovedal som, že nejdem hrať futbal, ale divadlo). Myslím, že aj toto predstavenie mohlo mať svoj veľký zmysel, škoda len, že niektorí ľudia z Domovu dôchodcov ho nemohli vidieť. Ešte malá poznámka: to, že herci mali namiesto javiska jedáleň a že nevychádzali zo zákulisia, ale z kuchyne, neznamená, že robíme tzv. konzumnú kultúru, práve naopak.

Zo Bziniec pochádzal PhDr. Rudolf Macúch. Narodil sa 16. októbra 1919. Študoval na evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave a bol evanjelickým farárom. Zaujímal sa o semitskú filozofiu a arabistiku. Ovládal 54 svetových jazykov. V roku 1949 odcestoval do Iránu, kde sa i oženil. Neskôr pôsobil v Oxforde a Berlíne, kde prednášal na univerzite. Zomrel nečakane dňa 24. júla 1993 v Berlíne, ktorý je hore na obrázku.

(prepáčte, ale zo Bziniec nemám žiadnu fotku ani vhodný obrázok)

13.

30. september

DK v Medziankach

Najdlhšia divadelná púť

Naša najdlhšia púť (vo Vojvodine sme v deň cesty nehrali) smerovala na východ. Najskôr sme odohrali predstavenia v Medziankach, aby sme sa aj pomocným autom, ktoré odvážalo nerozmontované kulisy, presunuli do Prešova, kde sme odohrali ďalšie predstavenie. Nasledovala malá prechádzka v centre mesta a cesta do Mengusoviec resp. Štôly, kam sme dorazili niečo po polnoci, aby sme tu odohrali ďalšie predstavenie. Týmto zájazdom sme odštartovali aj našu tradíciu písania informačných listov (IL), čo výrazne uľahčuje prácu na tejto kronike.

IL(1./3):

S radosťou Vám chcem oznámiť, že v dňoch 30.9. a 1.10.2006 sa na východnom Slovensku uskutočnili 3 vystúpenia už mnohým známeho Divadla Sluha. Dovoľte mi preto niekoľko informácií o našej ceste.

Už tradične, po krátkej modlitbe, sme štartovali pri ev.a.v. fare na dvoch autách v sobotu ráno o 7.00 hodine. Prvú zasávku sme mali v Žiline, kde pristúpila Mária Halžová, ktorá sa rozhodla s našim divadlom spolupracovať. Tešíme sa z novej členky. Konečnou zastávkou bola malá dedinka na východnom Slovensku – Medzianky.

Nezabudneme na toto romantické prostredie s týčiacim sa krížom a pasúcim sa stádom oviec nad dedinou. Ako keby sme prišli do iného sveta, kde čas plynie oveľa pomalšie. Potešilo nás, že ešte stále sa dajú na Slovensku nájsť malebné dedinky a krásne miesta, ktoré tak pekne opisovala Kristína Royová vo svojich novelách pred viac ako sto rokmi. Naš čas však nepustil. Prišli sme presne podľa plánu o 12. hodine. kde Na obecnom úrade nás milo privítala pani farárka Kolesárová. Práve končil nácvik

spevokolu na spoločný zborový deň. Čakalo nás teplé jedlo a zákusky. Po obede sme sa pustili do príprav nášho vystúpenia vo veľkej sále a predaja literatúry. Naše nadšenie strhlo malého Saška, 5 ročného chlapca, ktorý nám ochotne pomáhal. Na poslednú chvíľu sme ešte zhľadali malú lavičku, ktorá nám na predstavenie chýbala. Niekoľkí z nás sa rozbehli po dedine a o pár minút bola aj lavička. O 15.00 hodine bola sála plná. Divadelné predstavenie prišlo vidieť 120 ľudí z Hanušoviec nad Topľou, Pavloviec, Petroviev a Medzianok. Dúfam, že sa niekto aj tu v Medziankach počas predstavenia rozhodol zmeniť svoj život tak, ako sa okolo sluhu Metoda menili ľudia, ktorí s ním mali čo do činenia v našom predstavení.

Nášho nového pamonika volali miestni: "Saško"

Táto strana je venovaná pamiatke nášho džbánku, ktorý (ne)prežil v Medziankach svojou derniérou.

14.

30. september

Priestory ECAV v Prešove

Akcia Gul'ový blesk úspešná

IL(2./3):

Druhé predstavenie sme mali v Prešove v zborovom dome Ev. a. v. cirkvi. Aby sme ho stihli, museli sme sa presúvať rýchlo a organizovane. S kulisami nám pomohol jeden Bohu známy bráško z Cé Běčka. Previezol nám ich rovno zmontované z javiska vo väčšej dodávke, aby sme ušetrili čas ich demontovaním a znovu montovaním. Odmenu bude mať v nebi. Aj v Prešove sa nám dostalo milého privítania od brata farára Jána Bakalára. Po krátkom, ale výdatnom občerstvení sme pripravili javisko a o 19.00 hodine aj v Prešove bola sála s 200 miestami plná. Bol som prekvapený, ako spontánne diváci počas predstavenia reagovali na dej. Nebáli sa hlasito zasmiať a nehanbili sa ani za vyronené slzy. Bolo to pre nás uistením, že predstaveniu rozumejú a evanjelium podané aj divadelnou formou ľudí oslovuje a verím, že aj premieňa k lepšiemu nasledovaniu Pána Ježiša. Herecké výkony sa natoľko páčili obecnstvu, že všetkých hercov musel náš manažér po búrlivom potlesku predstaviť po mene.

bojová porada

Čo všetko sa dá nájsť v zákulisí
- napr. aj prísne strážené cirkevné účty

Happyend po skončení

15.

1. október

kostol ECAV v Mengusovciach

Tam pod Tatrami...

Už v ten deň, ako sme líhali do postelí po náročnom šarišskom dvojpredstavení, sme museli aj vstať. Bola nedeľa a pre nás dobre známa pani farárka mala hodové služby Božie v mengusovskom kostolíku, ku ktorým prispeli aj dve svedectvá Ondrášikovcov. Tatranský vzduch nám dodal sviežosti a komu to bolo málo, mohol si popreskakovať ponad studený mengusovský potok alebo sa nechať rozjariť peknými krojmi s peknými dievčatami uprostred. Po službách Božích si nás miestni dobrodinci zobrali do svojich domácností na obed a po týchto aktoch obžerstva (ku ktorému sme, samozrejme ako vždy, boli prinútení srdečnými hosťiteľmi: „a nedáte si ešte“ „aj toto ochutnajte“ – jedlá opisovať nebudem, na kroniku sa neslintá) sme sa išli hrať na Sluhu, ktorého stvárnil, podľa mojej mienky, náš najväčší jedák (ale inak poctivý pôstnik – Metod, všetka česť).

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ PREBÚDZANIE

Vľavo: Ondrášik (v pozadí celkom iné dieťa);

Hore: náš pán manažér (v strede)

Lanašška

Takmer všetci: na snímke chýba Veronika, síc študentka, ostavšia v Prešove; Samko Ferík stláča spúšť

16.

15. október

modlitebňa CB v Leviciach

Levické pamäte Dandy Ondrášikovej

IL:

Divadlo Sluha v Leviciach

"Dobroreč, duša moja, Hospodinu
a nezabúdaj na žiadne Jeho dobrodenia."

Žalm 103,2

Tieto slová z Božieho Slova mi napadli hneď, ako som dotelefonovala s Jankou Ferřikovou, ktorá ma poprosila napísať správu z pôsobenia nášho divadla SLUHA v Leviciach.

Víkend v Leviciach bol pre nás všetkých veľmi veľkým poženňaním vďaka úžasnej Božej milosti, dobrote a lásky ku nám. Nechcem zabudnúť na to, čo pre nás všetko Pán Boh urobil a ako úžasne sa opäť o nás postaral.

Jedna skupina nášho divadla sa vybrala na cestu do Levíc už v sobotu v popoludňajších hodinách. Po nie veľmi dlhej ceste sme sa stretli s kazateľom CB Štefanom Evinom v Leviciach. Srdečne nás privítal a poukazyval nám Centrum pre mladých KONTAKT. Súčasťou centra bola aj kaviareň, v ktorej sme si mohli posedieť pri horúcej čokoláde, čajíku, ba i zmrzlinke. Nepamätám si, kedy som naposledy pokojne sedela na hojdačke a užívala si chvíľu voľna. Veľmi sa nám páčila aj horolezecká stena, ktorej traja naši členovia neodolali. Musím priznať, že to štvranie po stene do veľkej výšky im išlo veľmi dobre.

Neskôr nás brat kazateľ pozval na večeru. Sestry z Cirkvi Bratskej nám pripravili chutný guláš, ktorý nás posilnil. Dostali sme pozvanie prísť na mládež, ktorá sa začala krátko pred pol ôsmou. Bolo super vidieť, že aj v iných mestách sú mladí ľudia, ktorí majú osobný vzťah s Pánom Ježišom a majú túžbu slúžiť Mu.

Večer som mala trošku strach, pretože nás rozdelili do rodín, v ktorých sme prenocovali. Bála som sa, pretože som išla sama do neznámej rodiny. Pán Boh mi však dal možnosť spoznať nových ľudí, ich každodenné starosti, ale i radosti. Verím, že túžbou každého člena nášho divadla je byť svetlom tam, kam nás Pán Boh postaví. Dúfam, že naozaj svietime a ľudia, ktorých stretávame môžu vidieť Božiu lásku, ktorá zmenila naše životy a je v nás.

V nedeľu prišla aj druhá skupina nášho divadla. Spoločne sme sa zúčastnili Bohoslužieb. Pre mňa osobne to bola veľmi vzácna chvíľa. Spevom, modlitbami i svedectvami sme vzdávali Pánu Bohu chválu za dary, ktoré od Neho môžeme každodenne prijímať. Okrem domácich prišlo na Bohoslužby aj mnoho hostí zo Slovenska, ale i zahraničia. Aj my – divadlo SLUHA sme patrili k hosťom, ktorí sa aktívne zapojili do programu slávností vďaka vďakovaniu a tiež pamiatky výročia smrti našej obľúbenej spisovateľky Kristíny Royovej.

Veľmi zaujímavý bol spôsob obedovania. Na obed v modlitebni boli pozvaní všetci hostia ale i domáci zo zboru. Bolo tam veľmi veľa ľudí, no každý dostal teplý obed, ktorý bol vynikajúci. Veľmi sa mi páčilo, ako ľudia zo zboru prinášali koláčiky, mnohé tety varili obed, a mládežníci obsluhovali pri stole. Všimla som si, že ľudia z tohto zboru majú veľmi veľkú túžbu slúžiť a využívať dary a schopnosti, ktoré im Pán Boh dal.

O 14.00 sme sa všetci spoločne zišli pri buste Kristíny Royovej, ktorá sa nachádzala v neďalekej záhrade v blízkosti modlitebne. Tu spevokol CB zaspieval dve piesne. Potom sme sa pobrali do modlitebne, kde sme hrali divadlo. Modlitebňa bola takmer plná ľudí. Pred naším vystúpením mal ešte kazateľ Ľudovít Fazekaš prednášku o živote a diele Kristíny Royovej.

Keď sme mali začať hrať divadlo, zmocnil sa ma zvláštny pocit. Uvedomila som si, že ľudia majú veľké očakávania a mala som strach, či sa im naše divadlo bude páčiť a či ich osloví. Veľmi som sa modlila aj za nás a aj za našich poslucháčov. Pán Ježiš mi daroval vzácny pokoj, ktorý mi zostal po celý čas. Pán Boh sa ku našim modlitbám priznal. Úžasným povzbudením pre mňa bolo, keď nám ľudia po vystúpení hovorili, ako ich divadlo veľmi oslovilo a povzbudilo. Na to sa dá povedať iba "Vďaka Bohu!"

Niekedy sa mi stáva, že nevidím, čo všetko Pán Boh pre mňa robí. A keď to aj vidím, zabúdam na to, že všetko čo mám, je len z Jeho

veľkej lásky ku mne. Som veľmi vďačná, že počas nášho pobytu v Leviciach som mohla mať otvorené oči pre to všetko, čo nám Pán Boh daroval. Doteraz je moje srdce plné vďačnosti za tieto vzácne chvíle.

Na záver by som sa ešte raz chcela Pánu Bohu poďakovať za Jeho pomoc a ochranu, ľuďom z Levíc za ich starostlivosť o nás a tiež vám všetkým, ktorí ste sa za nás modlili. Nech vás Pán Boh mocne požehnáva a naplňa vaše srdiečka pokojom, radosťou a láskou.

Danka Hrabovská DIVADLO SLUHA

17.

28. október

DK Podborová vo Zvolene

Pohronské pamäte žida Dávida (časť prvá)

IL (1./2):

Divadlo Sluha vo Zvolene a v Sliachi

Cesta

28. a 29. októbra sme sa zúčastnili na poslednej viacdňovej výprave nášho divadla. Cesta do Zvolena bola príjemná. Bol to posledný deň tohtoročného babieho leta, ktoré trvalo výnimočne dlho. Akoby nám nebo ešte chcelo dožiť posledné teplé lúče. Lúče, ktoré nás vari mali povzbudiť a pripomenúť nám, že aj našou úlohou je šíriť svetlo. A nielen svetlo, ale i lásku, ktorá zohrieva ľudské duše. Nuž, tak sme šli. Ešte pred cestou sa za nás pomodlil brat Michal Slavka, potom sme už nasadli do troch áut (auto Feríkových, Sadloňových, a evanjelicke auto a. v.) a vyštartovali cez štvoricu riek (Váh, Bebrava, Nitra, Hron) až pod Pustý hrad, kde nás privítala Janka Bosáková s manželom Jarom. Pod horúcim kotúčom Slnka, ktorým Boh vládne nad celou prírodou, sa červenali aj hrdé pohoria a vytvárali tak nádhernú kulisu našej cesty. Budeme sa musieť aj my červenat' po našom výkone na javisku? Nie, také otázky sme si možno kládli v začiatkoch, ale keď sme sa zverili do Božích rúk, pomohol nám a vniesol do nás pokoj. Červenú, striedala žltá a žltú zelená. Nielen v básni od Peťa Feríka, ale aj všade naokolo. Symfónia farieb, ktoré sa neustále prelínali striedali a dopĺňali, pripomínajúc (nie svojou veľkoleposťou, ani estetikou) našu fontánu na novom námestí, nás unášala viac ako rozhegľaný motor Braňovej škodovky. Celý čas bolo bezveterno, len tu, kdesi za Handlovou, sa spustil slabý vietor, obnažujúc všetky stromy v lese. Začalo sa tiché sneženie dozlata sfarbených listov. Možno nám to mohlo pripomenúť i zázračný dážď, ktorý sa spustil o niekoľko kilometrov južnejšie a je znázornený v Ríme na Víťaznom stĺpe cisára Marka Aurélia. Toho Marka Aurélia, ktorého príroda vôkol Hronu, ku ktorému sme sa medzitým dostali, inšpirovala k jeho významnému filozofickému dielu Samovravy. A niet sa čomu čudovať, veď bola i našou inšpiráciou.

Sobota - Zvolen

Štyrikrát sme odbočili doprava a ocitli sme sa na tom pravom mieste – u pohostinných Bos(s)ákovcov. Keď sme sa občerstvili, presunuli sme sa na druhý koniec Zvolena, do kina v Podborovej. Ak by sem prišiel len jeden divák a srdcom by prijímal posolstvo našej hry, cesta sem by nebola zbytočná. Asi 50 divákov na také veľké mesto, akým je Zvolen, sa môže zdať málo, ale o počet nám nikdy nešlo. Okrem Braňa sa k návštevníkom prihovárať aj Jaro Bosák, ktorý nám nakoniec daroval i kyticu vďaky. Ohlasy na predstavenie boli priaznivé a tak sme s dobrým pocitom išli prenocovať do rodín.

18.

29. október

Kino Hron v Sliachi

Pohronské pamäte žida Dávida (časť druhá)

IL (2./2):

Nedeľa - Sliach

Na druhý deň (bola nedeľa) sme išli do kostolov. V evanjelickom kostole vo Zvolene i v kostole v Sliachi sme miestnym zborom odovzdali srdečný pozdrav a pozvali sme všetkých ľudí na ďalšie predstavenie, do kina Hron v Sliachi. Tu sme našli pre našu hru ideálne podmienky a i to sa odrazilo na kvalitných výkonoch (na naše pomery) všetkých hercov. Po predstavení sme boli pani farárkou pozvaní na vynikajúcu večeru do Hronseku. Po nej sme ešte absolvovali exkurziu v miestnom artikulárnom kostole. Je naozaj neuveriteľné, čo dokázali naši predkovia v časoch náboženskej neslobody. Kostol pre 1100 ľudí musel byť postavený len z dreva (bez použitia železných klincov) a v priebehu len jedného roka. Navyše miesto pre kostol bolo vybrané tak, aby táto stavba čím skôr zanikla. Napriek tomu kostol pevne stojí a to už od 31. októbra 1726 (bez dvoch dní presne 280 rokov).

Brat' i dávať

I počas tejto cesty sme mohli znova zakúsiť radosť z dávania. Napomáhať šíreniu evanjelia je pre každého z nás veľkou čťou a privilegiom. Bez pôsobenia Ducha Svätého však nezmôžeme nič, preto Vás prosíme o pomoc. I Vaše modlitby potrebujeme k tomu, aby si nás Boh používal ako svoje nástroje a aby i naši diváci mohli prijať Jeho evanjelium do svojich srdc.

Zo stredného Slovenska si nesieme aj pocit vďačnosti. Zakúsili sme tu veľa pohostinnosti, prívetivé slová, kvety i potlesk. Pre niekoho môže byť záhadou to, s akou láskou a dôverou dokážu niektoré rodiny k sebe prijať úplne cudzích ľudí. Ale slovo *cudzí* už nepatrí do našich slovníkov. Počas tých všetkých ciest sme si mohli naplno uvedomiť, že sme si všetci bratmi a sestrami, že máme jedného Otca a že v našom veľkom kresťanskom spoločenstve musí byť *brat' a dávať* samozrejmosťou a takémuto pocitu medziľudskej lásky sa len tak hocičo nevyrovná. A tak môžeme cítiť veľkú vďaku za ľudí, s ktorými sme boli (v kostole, v rodinách, na predstavení) i za dôveru, s ktorou sa na Vás obraciame s prosbou o modlitby pred poslednými dvoma či troma predstaveniami.

Pavol Trúsik DIVADLO SLUHA

19.

11. november

kostol ECAV v Novom Meste nad Váhom

Doma?

Nasleduje vystúpenie v našom okresnom meste, v meste, v ktorom býva časť nášho súboru a ktoré je oficiálnym sídlom nášho občianskeho združenia, teda v meste, ku ktorému máme blízko, nielen geograficky, ktoré však, dovoľm si tvrdiť, nie je našim domovským mestom aj keď sme sa v ňom cítili ako doma.

IL:

Po 18. vystúpeniach po celom Slovensku i v zahraničí sme sa konečne dostali aj do nášho okresného mesta a sídla niektorých z nás.

Hrali sme v kostole evanjelickej cirkvi, kde kedysi pôsobil i starý otec autorky našej novely Ján Roy a ktorý je len pár krokov vzdialený od rodného domu prvej ochotníckej herečky (a zhodou okolností svatky Jána Roya) Aničky Jurkovičovej-Hurbanovej.

Vzácnny dych histórie však dokonale prekryli ešte vzácnejší mladí ľudia. Veľmi sa tešíme, že i táto generácia sa v hojnom počte mohla zúčastniť nášho predstavenia, spoločného spevu i modlitieb. Kiež by aj ona prebrala štafetu duchovného obrodovania a mohla ju šíriť ďalej - ku svojim potomkom a všade naokolo, tak ako to robí hlavná postava našej hry. Samozrejme, sme vďační i za staršiu generáciu, za každého diváka i za štedré pohostenie na tunajšej fare. Veríme, že všetci tu mohli vnímať, akým požehnaním môžu byť úprimne veriaci ľudia pre svoje okolie a modlíme sa, aby sme mohli spolu s nimi prijať toto poslanstvo príbehu o sluhovi do každého dňa nášho putovania. Putovania za Tým, ktorý tiež *neprišiel, aby mu slúžili, ale aby slúžil (Mat. 20,28)*.

A tak sa s dôverou opäť na Vás obraciam s prosbou o vaše modlitby za nás všetkých a i za ďalšie, už jubilejné 20. vystúpenie, ktoré sa uskutoční 2. decembra v Žiline.

20.

2. december

ZUŠ v Žiline

Báseň a revolúcia

V našich zemepisných šírkach sa vo víre času do jedného kľbka skľbujú básnici a revolucionári. Čosi také sa pritrafilo pri našom stretnutí so Žilinčanmi. Ja som do Žiliny pricestoval už doobeda, lebo sa tu v tento deň konali komunálne voľby, ktoré pre Žilinčanov znamenali malú revolúciu. Po dlhých rokoch vlády, jedného primátora vystriedal druhý. To, že Žilinčania sa viac tešili na nás ako na túto, pre nich iste významnú udalosť, dokumentuje táto ich báseň (za ktorú im týmto chceme srdečne poďakovať):

Čaká celá Žilina,
hurá, už to začína.

Feríkovci kufre balia,
na Považie chytro valia.

Pred ZUŠkou sa davy chvejú
chcú vidieť tú drámu skvelú.

Hollywood je odpísaný,
nehlesnú už po ňom ani.

Každý, kto chce dobiť svet,
musí Sluhu uvidieť.

Milí Herci, naši drahí,
čakáme vás od svitaní.

Tešíme sa na vás moc,
nezaspíme celú noc.

Vaši žilinskí fanúšikovia

**K voľbám pozývali
v reflexných vestách**

Počas soboty sa po Žiline pohybovali v reflexných vestách členovia a sympatizanti Občiansko-demokratickej mládeže. Na vestách mali nápis Dnes idem voliť a informovali ľudí o najbližších volebných miestnostiach. Jedným z ť nich bol aj 22-ročný Pavol Trúsik. Povedal nám, že okrem neho po meste agituje ešte deväť takýchto mladých ľudí. „Naším cieľom je, aby išlo voliť čo najviac ľudí, lebo iba vysoká volebná účasť je obrazom demokracie,“ povedal.

Text a snímka -ďf

správa zo Žilinského večerníka

21.

17. december

DK Javorina v Starej Turej

THE END

·Divadlo·Sluha·

E. M. Rumánková
Dramatizácia podľa
rovnomennej novely
Kristíny Royovej

17. 12. 2006 (Nedeľa)
o 14.00 hod.
Dom kultúry Javorina
Stará Turá

**S
L
U
H
A**

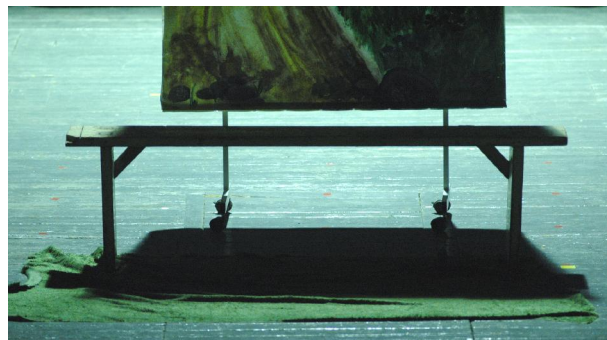
Troška nostalgie.
Spomienky
(najmä na predstavenie v tejto sále).
Ale aj úľava po náročnom turné.
To všetko k derniere patrí.

Na javisku, od predstavenia, ktoré sme tu hrali,
pribudli kvety.
Ďalšou ozdobou navyše mohol byť herecký pokrok
(toto neviem posúdiť).

Odbudla tréma,
diváci, (ale rovnako fantastickí).

Z Braňa a Majky boli skvelí mederátori.
Po vystúpení v skratke povedali, o čom je i táto kronika
- o nás, našom turné.

Dostali sme kvety.
Popratali kulisy.
Dali sa do civilu.
Išli domov.
Bol koniec.
Možno až teraz si začínam uvedomovať čoho.

Turné divadelného predstavenia Sluha 2006

1.	STARÁ TURÁ – modlitebňa CB	16. apríl
2.	KRAJNÉ – kostol ECAV	30. apríl
3.	STARÁ TURÁ – konferencia Za živú cirkev v DK Javorina	5. máj
4.	MYJAVA – kostol ECAV	21. máj
5.	BUKOVEC- DK	25. jún
6.	TRENČÍN – Základná škola Kristíny Royovej	26. jún
7.	TRENČÍN – DK na sídlisku Juh	26. jún
8.	BÁČSKY PETROVEC - DK	3. august
9.	KYSAČ – DK	4. august
10.	STARÁ PAZOVA – DK	5. august
11.	SELENČA – DK	6. august
12.	BZINCE POD JAVORINOU – reštaurácia	30. august
13.	MEDZIANKY - DK	30. september
14.	PREŠOV – priestory ECAV	30. september
15.	MENGUSOVCE – kostol ECAV	1. október
16.	LEVICE – modlitebňa CB, oslavy výročia	15. október
17.	ZVOLEN – DK	28. október
18.	SLIAČ – DK	29. október
19.	NOVÉ MESTO NAD VÁHOM – kostol ECAV	11. november
20.	ŽILINA – ZUŠ	2. december
21.	STARÁ TURÁ – DK Javorina	17. december

VI

Pamäte

Skončila derniera, turné Sluha je už pasé, no spomienky zostali. Táto kapitola ponúka ohliadnutie sa späť.

Spomína Petrášová

Vo svojej hlbokaj podstate som osoba, ktorá by chcela všade byť a podieľať sa na veľa veciach, ale nie som ten typ, ktorý sa rád vtiera. Som rada, že aj bez akéhokolvek votrenia som sa stala súčasťou tohto úžasného Božieho diela. Bola som veľmi nadšená z celého divadla. Vždy som túžila byť niekým, veľmi dôležitým, bez ktorého by sa ostatní moji bratia a sestričky nezaobišli. A to sa mi splnilo. Stala som sa časťou jedného veľkého domu, kde by čo i len jedna tehlička chýbala, spadol by a nemohol by fungovať na účel, na ktorý bol postavený. Okrem toho mi Pán Boh vyplnil aj moje sny. Hrali sme na javiskách, kde hrajú svoje hry aj profesionálni herci; mali sme krásne dobové kostýmy, v ktorých som sa úplne vyžívala J, nádhernú scénu a dokonca sme boli aj v rádiu. Nikdy som si nemyslela, že aj ja raz budem ako tí herci, ktorých môžeme vidieť v divadlách, v televízii, v časopisoch. A predsa sme nimi až tak neboli. Boli sme ešte oveľa viac. Boli sme tí, ktorí šíрили evanjelium ďalej a vďaka veľkej Božej milosti sme rozžiarili tváre i srdcia mnohým ľuďom, ktorí nás videli. Boli sme takými misionármi na doskách, čo znamenajú svet. A s takouto víziou sme sa aj do divadla pustili. Nie pre našu slávu, ale pre Božiu slávu. S modlitbami na perách sme nacvičovali víkend čo víkend a hoci sme boli často veľmi unavení, mali sme radosť z tejto služby. Veľmi som sa tešila na každé naše vystúpenie. Som vďačná Pánu Bohu za to, že si ma do tejto služby povolal. Je krásne byť súčasťou niečoho tak veľkého a požehnaného ako je divadlo SLUHA.

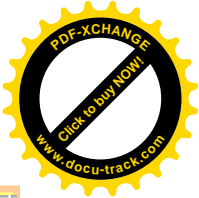
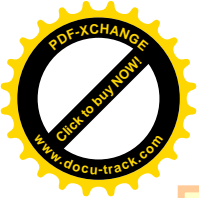
Teraz po roku, kedy máme pred sebou už posledné vystúpenia, si uvedomujem, aký náročný, ale požehnaný rok máme za sebou. Často som mala pocity, kedy by som bola radšej doma ako hrala divadlo. Ale keď som vyšla na javisko a videla ľudí, ktorí potrebovali počuť Božie slovo, moje pesimistické myšlienky a pocity boli preč. Nie vždy bolo všetko ľahké. Sme úplne rozdielni a každý jeden z nás je nadaný na iné veci, len problém je niekedy sa počúvať, tolerovať navzájom a rešpektovať jeden druhého. Možno aj to boli faktory, ktoré často sprevádzali moje negatívne postoje k divadlu.

Som však veľmi šťastná, že som mohla hrať v divadle. Zároveň sa mi tlačia slzy do očí, že to, čo sme pred rokom rozbehli, sa už končí. Teraz sa rozídeme každý svojou cestou a už nebudú víkendy strávené spoločne v rôznych mestách SR, kde sme slúžili. Bolo to krásne obdobie môjho života. Verím, že onedlho sa opäť pustíme do nejakého Božieho diela, ktoré bude požehnané a bude rozdávať radosť a evanjelium ďalej. Nie pre našu slávu, ale pre slávu nášho Pána.

Je mi veľmi ľúto, že tento rok tak rýchlo ubehol. Veľa som sa toho naučila. Teraz viem, že každý jeden človek na tejto zemi môže byť služobníkom, hoci aj malými vecami, ale prospešnými; napr. moja mamina, ktorá nám na každé vystúpenie s láskou a ochotou napiekla plný plech čerstvých buchiet. Ďakujeme ti za to.

Už by som mala asi končiť s písaním, lebo moje oči zaplavujú slzičky sentimentu a nostalgie. Tento rok bol jednou veľkou etapou môjho života. Bol krásny a ťažký zároveň, ale plný Božieho požehnanie. Navždy je vrytý do môjho srdca. Verím, že nás všetkých si Boh ešte raz použije. Aj keď možno každého niekde inde, ale aj tak už navždy ostaneme v myšliach ľudí ako tí, ktorí rozdávali lásku a milosrdenstvo do ich srdc.

Spomína Majka

Čo mi priniesol a dal Sluha?

Veľmi veľa, a to si možno ešte neuvedomujem všetko, možno sa budú zjavovať stále nové a nové veci...

Úžasné bolo vidieť Božie dotyky. A málo ich nebolo. Ved' ako nás dal Pán dokopy: ešte si dobre pamätám tie smutné začiatky, keď sme hľadali a nemohli nájsť osoby na obsadenie všetkých postáv, ale naše modlitby nezostali bez odpovede.

Bolo úžasné vidieť, ako Pán žehnal všetkých pri prácach okolo celého divadla či múdrosťou hercov pri učení sa textov, nápadmi kulisárov, dostatkom priestoru a času...

Bolo pre mňa úžasné spoznávať tých mladých kresťanov a postupne prehlbovať naše vzťahy. Veľmi sa mi páčil a hlboký zážitok vo mne zanechal ten moment, keď sme sa pred úplne prvým vystúpením vedeli tak úžasne zjednotiť na modlitbách, pred Božou tvárou a Pán prišiel so svojou milosťou...

Som šťastná, že som ich mohla spoznať a teraz sme priatelia, som šťastná, že som sa mohla s nimi a za nich modliť a že aj teraz sa nesieme spoločne na modlitbách...

Ďalšou nádhernou vecou boli ľudia, ktorí prichádzali so svojimi pocitmi z divadla. Boli dojatí, povzbudení, možno daktorí aj prekvapení...ale bolo krásne vidieť, ako všetci tí ľudia ďakujú za duchovný zážitok, za povzbudenie a nové sily a ako nás povzbudzujú a žehnajú nám.

Sluha ako príbeh priniesol aj mne do môjho srdca niečo nové, nové poznanie a utvrdenie. Metod v hlavnej úlohe môže byť vzorom pre každého kresťana, teda aj pre mňa. Vo svojom správaní a službe, v tom, ako sa ľudia okolo neho menia vďaka svetielku Pána Ježiša, ktoré v sebe nosí a ktoré svieti takým nádherným spôsobom. Metod je pre mňa veľkým povzbudením bojovať dobrý boj pre Pána a nikdy ho nevzdať.

Som neskutočne vďačná za to, že ma Pán postavil aj do takejto úlohy a že som mohla, aj keď nie veľkými skutkami, pomáhať pri tomto divadle. Som vďačná za všetko, čo som mohla vďaka tomuto divadlu spoznať a prežiť a hlavne za to, že sa Pán k tomuto malému dielu priznal a žehnal ho.

Verím, že bude aj naďalej žehnať túto službu všetkých nás a oslávi sa On sám!

Spomína Veronika

Teraz sa pomaly končí prvá (a dúfam, že nie posledná) fáza činnosti divadla Sluha. Skoro rok sme chodili po mestách a dedinkách a posúvali ďalej dary, ktoré dostala Kristína Royová. Na začiatku mi ani nenapadlo, že by to mohlo trvať tak dlho. Myslela som, že všetko skončí konferenciou. Ale som rada, že sa tak nestalo. Som vďačná Pánu Bohu, že mi umožnil pomáhať pri zvestovaní Jeho lásky. Samej mi je niekedy ťažko „len tak“ rozprávať o Pánovi Ježišovi, ale keď vidím nadšenie niekoho druhého, nakazí to aj mňa a snažím sa prekonať bojázlivosť. Okrem toho sa pri Sluhovi môžem učiť slúžiť ľuďom tak, ako to robil Pán Ježiš. S láskou, radosťou a pokorou.

Spomína Dávid

Divadlo má byť o komunikácii. Nielen hercov na javisku, ale celého tímu ľudí, ktorí sú v ňom zainteresovaní, no najmä musí ísť o vzťah divadelný súbor – diváci. Úspech komunikácie spočíva v porozumení, ktoré sa môže prejaviť rovnako smiechom, ako aj plačom. Keď som sa pred posledným vystúpením obzrel späť, videl som predovšetkým ľudí, ktorým som chcel byť prínosom, ktorí boli prínosom pre mňa. Väčšinu z nich už nikdy nevidím, s inými hodlám naďalej spolupracovať, pokiaľ možno, čo najintenzívnejšie. Keď som si tak na nich spomínal, nevedel som, či sa mám od radosti rozfikať alebo smiať sa od smútku. Môžem tak konštatovať, že komunikácia prebehla úspešne. Aj keď nespočívala v hereckých výkonoch na javisku, ale v nadväzovaní vzťahov medzi ľuďmi, kde platí zákon celkom nedivadelný: „najväčšími hráčmi“ sú tu tí, čo sa na nič nehrajú. Ak mám byť poctivý, musím spomenúť aj to, čo mi divadlo vzalo. Ide najmä o veľa energie a času. Stratenú energiu však prevažuje duchovná energia, ktorú som smel prijať. A o užitočne strávenom čase ťažko hovoriť ako o stratenom. Ten čas by bol aj bez divadla rovnako uplynulší a dnes by sa písal práve ten dátum, ktorý sa aj píše – pozn.: Ak sa ešte nachvíľu môžem vžiť do Žida Dávida*, v mojich

kalkuláciach náklady v podobe minútej časnosti, pretavené do majetnejšej večnosti sú nepochybne vynaložené veľmi efektívnym spôsobom. Šlo o obchod hodný Žida (alebo Metoda?).

*obchodne, zmýšľajúceho

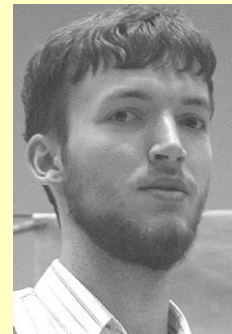
Spomína Metod

Ako beriem Sluhu teraz?

Teším sa, až skončí. Chcem sa plno venovať našej mládeži, Sluha mi už začína skôr prekážať v plánoch.

Čo mi dal? Kontaktyyy..... Spoznal som nových ľudí, spoznal som protestantizmus.

Takže si myslím, že Sluha svoju službu splnil (myslím skupinu mladých ľudí, nie seba). A je dobre, že Metod v novele nakoniec odchádza (ako Frodo do Šedých prístavov)... potrebuje to.

Spomína Ondrášiková

Čo mi divadlo Sluha prinieslo?

V prvom rade ma to prinútilo rozmyšľať na tým, čo znamená pravá služba Pánu Bohu. Príbeh SLUHU ma povzbudil, že slúžiť Pánu Bohu s úprimným a radosným srdcom sa oplatí. Uvedomila som si, že tak ako Metod – hlavný hrdina, tak ani ja sa nemôžem nechať odradiť diablom. Aj napriek skúškam a ťažkostiam byť verný. Je to ťažké, ale som presvedčená, že s Božou pomocou to vždy ide. Divadlo mi prinieslo veľa nových priateľov a pomohlo mi prehĺbiť vzťahy s mojimi kamarátmi. Uvedomujem si, že každý člen nášho divadla má možno iné vlastnosti či záujmy no nádherné je, že nás mohla spojiť služby nášmu Pánovi. Vďaka divadlu som sa stala radosnejším človekom. Pán Boh nám daroval toľko radosných okamihov, no prsto až až...

Svoju radosť som slobodne mohla prejavovať aj svojím hlučným smiechom. Z časti za to môže aj môj „gazda“. Keď som bola s ním, o zábavu nikdy nebola núdza. Niekedy aj priamo na javisku. Som za Miška Pánu Bohu mooooc vďačná.

Ak sa ma niekedy niekto opýta na najkrajšie okamihy môjho života, určite mu spomeniem naše divadlo a všetkých „sluháčov“. Nedá sa to slovami opísať, čo pre mňa títo ľudia znamenajú. Bude mi bez divadla smutno, no to čo ma SLUHA naučil, chcem praktizovať v mojom živote. Veľmi túžim, aby raz, keď sa postavím pre Božiu tvár, som mohla počuť tieto slová: „Správne, dobrý a verný sluha.“ Verím, že Pán Boh mi v mojom živote dá ešte ďalšie príležitosti slúžiť Mu. Nechcem tieto možnosti „zakopať“, ale naopak využiť ich a žiť tak, aby sa môj Nebeský Otecko mohol zo mňa tešiť.

„Drahý Pane Bože, ďakujem Ti za SLUHU a všetkých sluháčov. Ďakujem za každé požehnanie, ktoré sme mohli od Teba prijať. Ďakujem, že si zakryl naše nedostatky a použil si si nás, aby si mohol konať svoje dielo. Túžim vždy stáť tam, kde ma chceš mať a byť Tvojím verným a poslušným služobníkom.“ Amen.

VII

Rozhovory po(hovory)

Nejdeme odpočúvať súkromné hovory členov nášho divadla, aby sme boli bulvárni, ale aby sme boli exkluzívni.

Pýtajú sa Belišky: Veroniky, Katky, Elišky

Ako rozumieš posolstvu divadla „Sluha“ ?

V: Myslím, že K. Royová chcela ukázať na živú vieru, ktorú vidno v každom čine a slove človeka. Mne sa najviac páči, že používa jednoduchý a prirodzený jazyk, ktorý má v sebe veľkú silu.

E: Mňa najviac v tomto divadle oslovil Dávidov monológ, keď hovoril o kresťanoch, že sa nesprávajú, ako by sa mali. Myslím, že tento problém, ktorý tu bol pred rokmi, je aktuálny ešte stále. Veľa ľudí sa oficiálne hlási ku kresťanstvu, ale to na nich nie je poznať. Myslím, že to platí pre všetkých kresťanov (aj pre mňa), že by sme sa mali správať tak, aby na nás mohli ľudia spoznať, že sme iní ako ostatní. Myslím, že kresťanstvo by malo byť radostné a na kresťanoch by malo byť viac poznať, že sú šťastní, aj keď aj oni majú svoje problémy ako každý človek. Potom by sa možno začali ostatní viac zaujímať, čím to je.

K: Podľa mňa chcela K.R. povedať, že treba každý deň začať a prežiť s Kristom a podľa toho aj žiť a na to použila postavu Metoda. Každý si ale z tohto divadla môže vziať aj iné povzbudenie (napr. zmenu Žida Dávida).

Aká je tvoja úloha v divadle? Myslíš, že je dôležitá?

V: Ja som viac-menej psychická podpora. No niekedy, ak treba, zastúpim kulisárky.

E: Pomáham s kulisami. Myslím, že je to dôležitá úloha, ale nie až tak, že by sa bez toho nezaobišli, ako napríklad bez hercov.

K: Ja som jedna zo štyroch kulisárov. Myslím, že úloha každého jedného z nás je veľmi dôležitá. Divadlo by sa síce dalo zahrať bez niektorých „neviditeľných účinkujúcich“, ale určite by tam chýbali. Každý má totiž už svoju konkrétnu úlohu, ktorú nikto iný nevie urobiť tak dobre. Keď napríklad nebola s nami Veronika (tiež kulisárka), museli sme jej telefonovať, ako máme pripevniť kulisy na stojany, lebo toto robí vždy ona a nikto iný to nevie urobiť tak dobre.

Tešíš sa na každé vystúpenie?

V: Samozrejme, vždy sa teším, lebo každé vystúpenie je iné. A zmena je život. J

E: Skoro na každé... pravdupovediac, mala som chvíľky, keď sa mi nechcelo nikam cestovať a najradšej by som ostala doma, ale nakoniec som vždy bola rada, že som išla.

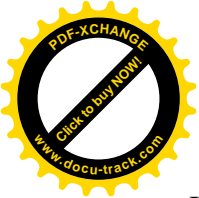
K: Jasné! Teším sa preto, že v mestách, do ktorých chodíme, sa často stretnem so známymi z táborov, ale aj preto, že prežijeme pekné chvíle so „sluhákmi“ a hlavne preto, že môžeme šíriť posolstvo tohto divadla po celom Slovensku.

Ktorá postava sa ti najviac páči a prečo?

V: Jednoznačne hlavná postava – Metod, ktorý sa vedel vzdať pohodlia a ísť slúžiť kvôli nejakému starému Židovi. No a nakoniec sa mu podarilo získať pre Krista polovicu dediny.

E: _Neviem si vybrať. Naši herci sú veľmi šikovní a vedeli všetky postavy stvárniť zaujímavo a presvedčivo. Páčia sa mi všetky.

K: Väčšine ľudí sa najviac páčia kladné postavy (Metod, Samko, Dorka), ale bez záporných postáv by sa nedalo vôbec vystihnúť to, čo chcela K. R. povedať. Mne sa páčia všetky.

Máš nejaký zaujímavý, vtipný zážitok, spomienku z vystúpení?

V: Jáj, tých je dosť. Napríklad, keď sa niektorá z rekvizít rozhodne bez súhlasu kulisárov navštíviť scénu. Tie potom musia zachraňovať situáciu tým, že skočia po danom predmete „šípku“ a to tak, aby

obecenstvo nič nezbadalo. Vtedy sa vieme zasmiať (samozrejme potichu).

E: Pri každom vystúpení je ich veľa. Pamätám si napríklad, ako jednému z hercov, tesne potom čo vyšiel na javisko, začal v zákulisí zvoniť mobil. Zvonilo to dlho, tak sme pozreli čo to je, a bola to pripomienka, že 15:00 začíname hrať. Bolo práve 15:00.

K: Tých je toľko, že si ani neviem vybrať. V zákulisí sa vždy nasmejeme. Viackrát sa stalo, že sme sa zarozprávali a herci skoro zabudli vyjsť na javisko.

Majka sa pýta, Braňo odpovedá

Čo je tvojou úlohou a službou v Divadle Sluha?

V „Sluhovi“ som manažér.

To bolo stručné, čo všetko taký manažér musí urobiť, zariadiť, ... aby bol celý tím zabezpečený a spokojný?

Niekoľko týždňov (niekedy mesiacov) vopred sa spojíme s ľuďmi, ktorí nás pozvali vystupovať v ich meste, škole, či zbore. Treba dohodnúť termín, miesto, čas. Pozvanie ľudí sa robí rôznym spôsobom, najčastejšie sú v mieste vystúpenia rozvešané plagáty, v dedinách výborne funguje tiež obecný rozhlas. Veľkou pomocou pri propagácii sú však ľudia, ktorí už o Sluhovi počuli, alebo ho videli. Ďalej je potrebné zabezpečiť ozvučenie, osvetlenie, stravu, nocľah, dopravu „sluháčov“ i kulis. Je toho mnoho, ale nie som na všetko sám. Veľkú pomoc mám v Peťovi a Janke Feríkovcoch, od ktorých sa mám stále čo učiť...

Robil si popri manažovaní aj niečo iné v Sluhovi?

Áno, ešte som sa medzi dejstvami motal po javisku s kulisami J. Ale nie, pomáhal som kulisárkam, musím uznať, že je to veľmi náročné, čo som ale mohol pochopiť, až keď som si to vyskúšal.

Ako si sa vlastne dostal k takej úlohe, akou je manažovanie?

Fíha, to je ťažká otázka... Oslovila ma autorka dramatisácie, pani Rumánková. Dala mi zároveň číslo na Janku Feríkovú. Zavolať som jej, stretli sme sa, a už to pomaly išlo. Schválne hovorím pomaly, lebo tak, ako nie vždy ľahko sa rodia pekné veci, to bolo aj so Sluhom. Asi po pol roku ma Boh začal utvrďovať v tom, že má s Divadlom Sluha svoje plány...

Mohol si sa pri Sluhovi niečo naučiť (aj duchovne)?

Na všetko, čo robím, sa snažím pozerat' očami viery a tak to bolo aj v čase, ktorý som bol so Sluhom. Pán Boh ma učil byť trpezlivým a rozvážnym. Učil ma dôverovať Mu a spoliehať sa Neho, lebo nie vždy bolo všetko zabezpečené, ako by malo. Niekedy mi chodila zima po chrbte, keď som si uvedomil, ako veľmi sa o nás stará. Tiež som si zvykol postaviť sa pred

Ľudí (keď som mal na úvod, či koniec predstavenia povedať zopár slov o Kristíne Royovej a našom Divadle), čo pre mňa nebolo vždy jednoduché.

Ako hodnotíš svoje vzťahy s ostatnými „sluháčmi“, s ktorými už dlhú čas tvoríš jeden tím a strávil si s nimi veľa času?

Účinkovanie v divadle ma posunulo vo vzťahoch s niektorými dopredu, s niektorými sme sa asi moc nepohli. A to ma mrzí, lebo si uvedomujem, že čas investovaný do vzťahov je jednou z tých väčších investícií v našom časnom živote. Hovoriť o tom, že máme nabitý program v dňoch vystúpení by bola asi iba moja výhovorka, veď niekedy stačí pár minút...

Braňo sa pýta, Majka odpovedá

Aká je Tvoja úloha v Divadle Sluha?

Moja úloha spočíva v kulisárstve a všetkom s tým spojeným. Pripojila som sa k tímu ďalších dievčat, kde sme sa s pomocou ostatných snažili byť aspoň trochu kreatívne a vymyslieť čo najlepšie prostredie pre našich hercov, aby sa tam cítili ako doma. Ale okrem toho sa snažím ešte držať kasičku a samozrejme pomáhať tam, kde môžem a čo zvládnem.

Čo taká práca kulisárky obnáša?

Okrem toho, že sme s Katkou kulisy spolu maľovali a s pomocou ich ocka a stojanov potom aj postavili a spojzdnili, zohnali sme aj iné veci, ktoré tvoria na javisku takú skutočnú atmosféru. Teraz sa o tieto naše veci už len staráme, občas ich opravíme, keď si to žiadajú a stále sa s nimi pohybujeme po javisku, aby naši herci mohli prísť vždy na hotovú scénu. A čo ma veľmi teší je, že počas stúpajúceho počtu našich vystúpení sa už takmer všetci naučili stavať naše kulisy, čím nám vždy veľmi pomohli, ušetrili veľa času a som im za to vďačná.

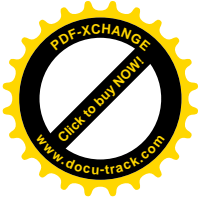
Koľko času je potrebného na prípravu ďalšieho dejstva?

To nie je vždy rovnaké, lebo sú scény, kedy hýbeme s viacerými kulisami a napríklad sú dve dejstvá, medzi ktorými sa nepohne ani jedna. Tiež to závisí od prostredia, kde hráme, lebo každé je niečím osobitné a vždy si všetky naše presuny musíme napláňovať podľa okolností, aby boli čo najrýchlejšie a najjednoduchšie. Ale zakaždým by sme to mali stihnúť dovtedy, kým nám náš zvukár Mário vypne hudbu. Ak ešte vtedy náhodou stojíme na javisku my – kulisári v čiernom, iste sa dakde stala chyba J . Ale našťastie to nebolo až také časté...

Trvalo dlho skoordinať štyroch Ľudí, ktorí majú iba niekoľko desiatok sekúnd na zmenu scény?

Neviem J , ani si asi nepamätám ten moment, kedy sme sa vlastne dohodli, ako to všetko „pobeží“. Naozaj sme z toho nikdy nerobili vedu. Keď potrebujeme, tesne pred premenou kulís sa ešte dohodneme v zákulisí, doladíme detaily a už to potom funguje.

Si jedna z kulisárov, nemala si chuť byť predstaviteľom niektorej z postáv?

Pripúšťam, že zo začiatku, keď nás bolo málo, som nad touto myšlienkou uvažovala a keby som bola chlapec, asi by ma vtedy hneď brali J. Mali sme naozaj trochu problém zohnať chlapcov-hercov, ale dievčenské roly sa minuli rýchlo. Veď tak či tak by som mala na výber len z dvoch gazdín – Petrášovej alebo Ondrášikovej, ale to by som dievčatá v ich hereckom umení určite neprekonala. Je to dobre, tak ako to je, sami sme sa vždy čudovali, ako každému jeho postava vďaka Bohu sadla. Ja by som to teda asi skazila J.

Predpokladám, že počas víkendových turné je okrem samotných predstavení čas aj na iné...

Samozrejme. Veľmi sa mi napríklad páčilo, keď sme boli na Dolnej zemi. Mohli sme poznávať tamojšiu kultúru, ľudí, ktorí boli veľmi milí a pohostinní... Ale prirodzene sme trávilí veľa času aj spolu. Nielen tam, ale i na iných miestach. Niekedy bolo fajn len to, ako sme spolu cestovali, nachádzali spoločné témy a postupne sa kúsok po kúsok zblížovali. Páčili sa mi tiež návštevy iných zborov, kde sme mohli aj načerpať, nabráť inšpiráciu, ale aj naše hosťovanie v mestách, kde nás pozvali priatelia, s ktorými sa ja aj ostatní dlhšie poznáme...

A čo duchovný rozmer, kam Ťa pôsobenie v „Sluhovi“ posúva?

Počas tých týždňov som sa mohla naučiť, že je dôležité dôverovať vo všetkom Pánu Bohu, od obsadenia, cez predstavenia až po nové nápady... Vždy ma to veľmi povzbudí, keď vidím ľudí, ktorí sú oslovení, povzbudení, utierajú si slzičky. Je to príjemné pohladenie po duši, keď sa za tých ľudí modlíte a potom vidíte, že Boh sa ich naozaj dotýka, je to veľmi mocné.

Najviac sa mi v tomto smere páčil moment, keď sme sa pred úplne prvým vystúpením dokázali zjednotiť na modlitbách. Ešte nikdy predtým som to s ostatnými „Sluháčmi“ nezažila tak oddane a myslím, že aj takéto momenty posúvali naše vzťahy o kúsok dopredu. Jasné, že aj my sme mali občas malý problém alebo zádrhel, ale keď spätne vidím, ako sa Pán Boh o všetko postaral, viem, že sme mali obrovskú výsadu pracovať vďaka „Sluhovi“ na Jeho vinici...

Dávid sa pýta, Metod odpovedá

Aké si mal pocity, keď si si prvýkrát prečítal scenár?

Prvé, čo mi napadlo, bolo: *aké patetické*. Zdalo sa mi to príliš jednoduché a nerealistické. Ale už po vlastnej skúsenosti s hraním si myslím, že napríklad postava Dávida bola veľmi realisticky vykreslená, aj keď Metod bol, podľa mňa, až príliš dokonalý- vždy bol všade v pravý čas, na správnom mieste, nikdy neurobil chybu... Ale po rozhovore s Tebou (teda Dávidom J) o Kristíne Royovej a o postavení náboženskej literatúry pri literatúre svetskej, si teraz už myslím, že na to mala právo, hlavne ak Kristína nebola študovaná žena, ani písať poriadne nevedela (musela mať korektora alebo korektorku, písať sa, myslím, naučila sama), tak na to, čo napísala a vo svojej dobe, je to napísané vynikajúco. A určite sú medzi jej dielami aj také, čo vynikajú nielen dobrou myšlienkou, ale aj po literárnej stránke sú kvalitné.

Ktorý okamih v našom divadelnom putovaní spravil na teba najväčší dojem a kedy si bol najviac rozčarovaný?

Najväčší dojem bolo pre mňa prijatie na Dolnej zemi, konkrétne v ..... (už neviem, ako sa to tam volalo, boli sme tam tretí deň a bol tam taký mladý pán farár, čo sa mal o pár dní ženiť, a mal krásnu fenku Lunu- golden retrievera- Pavol, ak si spomenieš na názov, prosím túto celú zátvorku odstráň a to meno tam napíš*), kedy som sa smel zahrať s Lunou- veselou a hravou fenkou tamojšieho pána farára, s ktorým som si potykal. Toto bol pre mňa najväčší zážitok. A najviac rozčarovaný? To nepoviem. Aj tak je to už pasé - odpustené.

V čom predovšetkým je postava Metoda náročná?

Jednoducho - je to hlavná rola. To hovorí za všetko. Aspoň ja som sa teda snažil pôsobiť dojmom normálneho chlapca (alebo skôr mladého muža vracajúceho sa z Ameriky), mne prosto tá idea o Metodovi ako bezchybnom nesesedla, tak som si ho upravil trochu na seba. Metoda, ktorý nevie, či všetko, čo urobil, je správne, ani či sa mu jeho misia podarí. Aj keď som vlastne hral dokonalého Metoda, tváril som sa ako nedokonalý Metod.

Exituje medzi Tebou a Metodom interakcia - ako vplýva Metod na Lukáša a Lukáš na Metoda?

Hej, Lukáš, ako bolo povedané, na Metoda vplýva, ale Metod na Lukáša len pomaly. Ale ja by som skôr chcel povedať, že na Lukáša, rovnako aj na Metoda, mal vplyv Dávid. A aj má. A dobrý vplyv. Ale naozaj Pavol. Som rád, že som Ťa spoznal, a najväčšiu zmenu si na mňa mal, aj máš, Ty (toto nemaž). A teraz k Metodovi. Pomaly na mňa začal vplývať počas predstavení. Až počas hry samotnej mi mnohé veci došli a ako náhle som zašiel do zákulisia po ukončení dejstva mi prichádzali na myseľ: „no, moment, tak Metod sa v tejto situácii správal takto, ak by som sa v nej zachoval ja?“ Prvé mi to napadlo v súvislosti s tým, že Metod sľúbil umierajúcemu Rubenovi, že prinesie dobrú zvesť Dávidovi. Nevie, či by som niečo také bol schopný sľúbiť. Alebo to, ako sa Metod na dva roky vzdal bohatstva a šiel slúžiť. To muselo byť od neho veľká skúška, mnohí bohatí ľudia nie sú schopní vzdať sa kúska na stálo, on bol schopný vzdať sa všetkého na neurčitú dobu, kým sa Dávid neobrátí.

V našom ekumenickom súbore si bol jediný katolík. V kresťanských cirkvách majú katolíci najväčšie zastúpenie a ty si v našom divadle predstavoval hlavnú postavu. Tiež to vnímaš tak symbolicky?

Priznám sa, napadlo mi to po dlhšom hraní. Spočiatku som si to ani neuvedomoval. Treba len pripomenúť, že hlavné postavy boli dve- Metod a Dávid (Tá druhá sa stane hlavnou asi tak od polovice hry). Tak potom je to dobré znamenie, nie?

V čom bolo pre teba ako katolíka účinkovanie v našom súbore ťažšie?

Hneď na úvod musím povedať, že tohto som sa veľmi bál, ako ma prijmete. Za toto Vás všetkých musím pochváliť, že ste mi ani na chvíľu nedali pocítiť (a ak ste aj dali, nezbadal som to), že medzi Vás nepatrím. Alebo že by ste ma spomedzi seba nejako vylučovali.

Bál som sa najmä (Ondrášikovho príchodu z Ameriky :) v Dolnej zemi, keď som chcel ísť v nedeľu na svätú Omšu, že ako sa tam dostanem (ani som nevedel, kde sú v Dolnej zemi

katolícke kostoly) a či ma tam nejako zveziete, lebo vaše bohoslužby a omša mohla byť približne v rovnakom čase a v tom prípade by ste asi moc času nemali. Keď som oznámil pánovi Feríkovi v divadle, že by som rád šiel na katolícku Omšu, bál som sa, že mi povie, že dobre, ale že ma nezvezie a že mi povie, aby som išiel autobusom (ale ja tamojšie SAD-ky nepoznám). Ale Pán Boh to zariadil tak, že zrovna vtedy sme hrali v dedinke blízko ktorej bol jediný (!) katolícky kostol a aj ste ma zvezli, a mali ste to natesno- a zrovna vtedy mali slávnostnú svätú Omšu, celebrol ju dokonca miestny pán biskup a v danej farnosti v Srbsku pôsobí slovenský kňaz. Tomu sa hovorí milosť!!!

Čo ti Sluha dal a čo zobral. Čo prevyšuje?

Čo ti Sluha dal ...kamarátov, spomienky. ...a čo zobral: voľný čas. Čo prevyšuje? kamaráti a spomienky.

Chcel by si ešte niekedy hrať v ochotníckom súbore?

Áno, myslím, že áno. Nejakú komédiu by som si zahral. Nejakého Moliérovho lakomca, to by sa na mňa hodilo. Alebo vlastne čokoľvek (vyjmä vyzývavých scén a nadávok).

Aké je poslanstvo Metoda pre dnešných kresťanov?

Milujte sa a množte sa. Milujeme vás a pomáhame vám.

www.vesmirna-drubez.cz

Ďakujem za všetko a teším sa na ďalšiu spoluprácu.

* ide o obec Stará Pazova (pozn. Dávida)

Metod sa pýta, Dávid odpovedá

Ako ti „sadla“ rola Dávida? Ako si na začiatku prijal túto rolu?

Nebažil som po Dávidovi. Vôbec som si túto rolu nevybral, ani mi ju nikto iný nevyberal. Jednoducho som prišiel posledný a nič iné už nezostalo. Keď človek nemá na výber, vezme si aj starého žida. Ale neviem prečo mi mnohí hovoria, že mi táto rola sedí.

Dosť ma to uráža.

Vyvíjal sa tvoj vzťah k tejto role alebo si mal vždy ten istý názor na Dávida?

Čo sa týka Dávida ako roly, bol to pre mňa ťažký oriešok, ktorý sa mi nepodarilo celkom rozlúsknuť. V prístupe k tejto úlohe som sa snažil všelijako experimentovať. Raz som chcel mať akýsi nadhľad a raz sa úplne stotožniť s postavou, ale asi najlepšie je ísť zlatou strednou cestou. A čo sa týka Dávida ako človeka, je to rozumný dedo, ktorý verí v Stvoriteľa, no s vierou v Jeho Syna má problémy, pretože tu sa už rozum stavia na radikálny odpor. To mi je na ňom sympatické, lebo mi tým pripomína seba.

A čo Metod? Aký je v Dávidových (a Pavlových) očiach (Paľo, ale pravdu...)?

Ako napísal Torquato Tasso v diele Oslobodený Jeruzalem: „*Magnanina menzogna! or quando é il vero Si bello che si possa a te preporre?*“ Metod je pre Dávida doslova a dopísmena spásanosnou postavou. A čo sa nás týka: iste by sme našli i veľa súvislostí s našimi postavami, napr. Metod

s Dávidom sa na konci novely chystajú spolu odísť do Kanady, kde nájdu svoj nový domov a my po skončení predstavenia naozaj spolu odchádzame - na náš privát do Trnavy. Aj to, že si katolík je tak trochu symbolické, katolíci skutočne vykonali dôležitú úlohu pri mojom obrátení. A myslím, že sa mám od teba aj čo učiť. No, čo sa týka slovenčiny, budem doučovať skôr ja teba, keď tak hľadím na ďalšiu otázku, ktorú mi chceš položiť.

Čo ujovia a tety kulisárky? A ostatní herci? Ako sa javia Dávidovi, synovi Rubenovmu?
Z chalanov kulisárkam pomáhal len Ing. Sadloň, takže plurál, naozaj nie je adekvátny (a čo sa týka poradia, najprv by som spomenul slečny, až potom pána inžiniera; v druhej podotázke otázky si nespomenul herečky, čo by som ti na ich mieste nikdy neodpustil). Všetci boli fajn a najviac sa mi páčili Belišky.

V čom sa ti zdá tvoja postava náročná...

Ono to je aj v charakteristikách postáv. Dávid je priveľmi starý, skúsený a skúšaný človek a hoc som ho chcel v tomto všetkom rýchlo dobehnúť, aby som ho vedel dobre zahrať, úplne sa mi to nepodarilo (ale intelektuálne som ho predčil). Ďalším problémom pre mňa bolo, že som musel pridlho čakať v zákulisí (v posledných predstaveniach to bolo niekoľko minút, v prvých celé stáročia) a potom som začínal obrovitánskym monológom a hneď aj dialógom s ďalším dlhým prehovorom.

O čo by si sa chcel podeliť a nespýtal som sa ťa na to?
Ty chceš od Žida, aby sa s niekým o niečo podelil?!

Markéta a Mário sa pýtajú, Mário a Markéta odpovedajú

Karcoolák (Mário): ... a babičko, proč máš takovou velkou hlavu?

„Babička“ = vlk (Markéta): Protože mám nervičky v kýbliku...

Karcoolák: A proč máš nervy v kýbliku?

„Babička“ = vlk: Protože jsem v Sluhovi... :D

K: A babičko, mala si chuť byť v divadle SLUHA?

B: Nooo, keď bolo a je treba niečo pomôcť, tak rada prídem J. A ty Karcoolák, ako sa cítiš v divadle?

K: Cítim sa dosť dôležite J, pretože nebyť mňa, možno nič nepočujete. (Ale iba možno)

A Babičko? Keď máš tak nervičky v kýbliku, nechcela si byť radšej herečkou?

B: Vieš čo Karcoolák, nervičky mám akurát tak na lopatke, no som rada, že ma Boh posadil za svetlá a keď som svetlá pokazila, tak postavil za kulisy. J

A ty si chcel pôsobiť v SLUHOVI? A aké máš z toho pocity?

K: Chcel aj nechcel, ale viacej chcel ako nechcel. Pocity mám pozitívne, lebo nás zatiaľ ľudia všade dobre prijali.

A ty máš radosť z tejto práce, resp. čo sa ti páči a čo nepáči?

B: Jasné, mám radosť z práce, ktorou slúžim Bohu. A páči sa mi asi všetko, veď ja som šťastný, skromný človek :D ... Veď vás tam mám rada, a makáme pre Boha, takže super.

A ty sa len tak medzi nami babičkami ako cítiš?

K: Cítim sa medzi vami babičkami výborne.

B: Áno? J

K: Jednoznačne. J

A inak babička, je ťažké pohybovať sa na javisku s kulisami? Ešte ste do seba nevpálili?

B: No, seba navzájom sme sa bezpečne vyhli, len ja sa občas s kulisou nemôžem trafiť do určenej medzery, ale veď lopatka džez. :D

A ty si nechcel hrať nejakého selláka? Si rád, že si technikom?

K: Selláka by som hrať nechcel... a vôbec, môj divadelný prejav nie je dostačujúci v porovnaní s našimi hercami. Som rád, že som technikom, spokojne si tam sedím, točím a stláčam čudlíčky.

A ty si spokojná so SLUHOM?

B: Lopatka... :D No jasné, je to požehnaná práca J

Ja a Mário.... Markéta a ja:

(spolu rozmýšľali)

No, a keď tak nad tým dumáme, nebyť nás, premiéru SLUHU na konferencii Kristíny Royovej by ste možno nikdy nevideli a nepočuli.

HA!

Because: Máriuško ist technik
Markétuška est svetluška (osvetľovačka)

Peter sa pýta, Janka odpovedá

Myslím si, že si v živote dost' vyt'azená: deti, zbor, práca, spevokol, nebála si sa, že ti pribudne ďalšia povinnosť, ktorá ti zoberie z tvojho času? Nemala si dojem, že to bude nad Tvoje sily?

Práve v tom čase som prestala učiť besiedku, lebo sme boli 4 učiteľky na jednu skupinu a ukončila som aj vedenie spevu, takže vznikol priestor aj keď vtedy som netušila, že táto činnosť bude taká dlhodobá. Zo skúseností som sa naučila, že keď Pán Boh povoláva do služby, treba poslúchnuť a On dá aj sily aj požehnanie.

Aké boli prekážky a povzbudenia?

Na začiatku som videla veľkú prekážku v tom, že sme nemali hercov do úlohy Ondrášika a Dávida. Aj napriek tomu sme usilovne nacvičovali a hľadali. Je to naozaj veľký Boží zázrak, že sme ich našli a že každá postava je veľmi vhodne obsadená. Hrozná prekážka bola, keď mi deň pred cestou na Dolnú zem Miško oznámil, že nemôže ísť. Vďaka Bohu, išiel. Povzbudenie a zároveň najsilnejší zážitok bola pre mňa generálka v CB, keď sa modlitebňa naplnila do posledného miesta...

Myslíš si, že máš vzťah k takej práci, že ťa naplňa, aj keď si to neštudovala?

Študovala som naozaj úplne niečo iné, k čomu som vzťah vôbec nemala. Dá sa povedať, že až teraz robím to, k čomu mám vzťah. Áno, veľmi sa tomu teším, že môžem spievať, nacvičovať, organizovať... Naplňa ma to a som za to Pánu Bohu veľmi vďačná. Uvedomujem si, že všetko má svoj čas aj toto je obmedzené.

Kde si získala organizačné schopnosti viesť a menežovať takú skupinu ľudí tak, aby fungovala?

Veľmi veľa som sa naučila v spevokole Eben Ezer, v ktorom spievam, v Continentale, kde som jednu sezónu spievala a jednu sezónu som robila asistentku dirigentky. Tam to fungovalo do najmenších detailov a to sa mi veľmi páčilo. Snažím sa to aplikovať v mojej práci a moja dôslednosť a presnosť možno aj niekomu lezie na nervy J Ale stále si myslím, že bez toho sa nedá nič poriadne urobiť.

Určite si sa zoznámila s mnohými ľuďmi. Boli pre teba nové kontakty prínosom?

Áno, boli sme v rôznych zboroch a na mnohých miestach na Slovensku. Zoznámili sme sa s množstvom ľudí a je veľmi povzbudzujúce, keď vidíš, že láska a ochota ešte celkom nevymrela. Že Božia rodina žije. Asi najviac spomínam na ľudí v KESe na Dolnej zemi. Boli tam veľmi milí a ochotní ľudia, určite s iným životom - ťažším, ako na Slovensku. Veľmi si vážim, ako sa o nás postarali. Všetko mali premyslené a dopodrobna pripravené. Anička Šilerová zo Starej Pazovy nám darovala dolnozemske kroje

a Táňa Máhriková zo Žiliny nám požičala veľmi vzácny myjavský kroj. Každé miesto bolo jedinečné a všetci budeme mať na čo spomínať.

V Sluhovi je jasné poslanstvo, ktoré vyzýva divákov, aby zmenili životné postoje. Malo to vplyv na teba, aby si vo svojom živote niečo zmenila?

Veľmi túžim mať takú lásku k ľuďom ako mal Metod, minulosťou a sklamaniami nezaťaženu. Túžim obetavo pracovať, tak ako Metod, s jednoduchou dôverou a Božou silou. Verím, že mi v tom Pán Boh pomôže.

Sme spolu doma, v práci, teraz aj v Sluhovi, tešíš sa tomu, ako to cítiš?

Veľmi sa tomu teším a dúfam, že to takto bude vždy! Že sa budeme stále lepšie chápať a znášať.

Janka sa pýta, Peter odpovedá

Kedy si začal vnímať Sluhu?

Sluhu som vnímal samozrejme od začiatku. Najskôr ako jednorazovú akciu, pripravovanú na konferenciu, potom ako zrod nového spôsobu šírenia evanjelia a tvorivého angažovania mladých ľudí na Starej Turej.

Ako si znášal to, že často odchádzam z domu?

Nemal som s tým žiadne problémy, vedel som že odchádzaš vždy do práce na duchovnom poli, že Ťa táto práca teší a naplňuje. Tešil som sa s Tebou.

Z nácvikov si sa vracala unavená, ale i povzbudená. Tie boli krátkodobé.

Horšie bolo sústredenie alebo turné či už s Continental singers alebo Eben Ezer, neskôr Divadlo Sluha, ktoré boli na niekoľko dní. Vtedy si sa vracala totálne vyčerpaná. Napriek tomu bolo jasné že Ťa tieto akcie posúvajú dopredu, mentálne i duchovne. Určite to stálo za to, aj doma sme to s deťmi dobre zvládali.

Cítil si potrebu niektoré veci zmeniť?

Zásadné nie, systém bol dobre nastavený. Ostatné praktické veci sa vždy dajú meniť a niekedy je to aj na dobré. Aj keby som robil niektoré organizačné veci inak, v Sluhovi bolo však dôležité nechať tvorivo pracovať a vyjadrovať sa mladšiu generáciu. Dať im úlohy, zodpovednosť a hlavne dôveru. Niečo sa zvládlo, niečo nie, ale aj nezvládnuté situácie môžu byť na dobré. Dá sa z nich poučiť.

Kedy si sa začal cítiť súčasťou Sluhu?

Vtedy, keď ma Sluha začal potrebovať. Prišli ďalšie pozvania, a bolo treba auto s vodičom a pomoc s kulisami. Tak som mal tú česť vozit' tím divadelníkov na rôzne predstavenia, medzi inými aj Srbsko. Turné na Dolnú zem bolo náročnejšie a bolo ho treba dobre pripraviť.

Myslím, že som pomohol. Neskôr som dostal myšlienku založenia občianskeho združenia a zastrešenia divadla pod túto organizáciu a už som bol v Sluhovi nielen telom, ale i dušou.

Ako vnímaš členov Sluhu?

Ako všetci ľudia, aj členovia Divadla Sluha sú rôzni po všetkých stránkach. Beriem ich takých, akí sú, nikoho si neidealizujem. Dokonca sme spoločenstvo z rôznych cirkví, ale ani to nie je na prekážku. Nie sme ani ideálne veľká skupina, je nás až 20, a preto je to vzťahovo ešte náročnejšie. Mne sa tá rôznosť preto páči, lebo stále musíme bojovať o jednotu.

Ovplyvnilo divadlo Sluha tvoj duchovný život?

Určite áno. Uvedomil som si to až neskôr. Začal som byť viac vnímavý pre potreby druhých. Divadlo mi doprialo vystúpiť zo stereotípu všedného dňa a zrazu sa predomnou objavil nový svet, nové vzťahy, nové myšlienky a názory nových ľudí ktorí stáli v službe pre iných. Jednoducho som sa ocitol v novom prostredí v prostredí práce Ducha Svätého, a to ťa zmení.

Pravdaže, ak chceš. Ja som chcel.

Čo si myslíš o budúcnosti Sluhu?

Budúcnosť patrí mladým. Pracujeme s mladými, vzdelanými, ambicióznymi ľuďmi a ja v nich vidím obrovský potenciál. Občianske združenie Sluha vytvorilo podmienky na ich všestrannú realizáciu a už teraz nešetria novými nápadmi ako ďalej. Vtom vidím budúcnosť.

Na záver?

Som rád, že sme túto službu zažili spolu. Zhodli sme sa v spoločnej záľube. Myslím, že to posilnilo aj náš manželský vzťah. Na toto obdobie budeme radi a s vďačnosťou spomínať.

Teraz by sme si mali dopriať trochu oddychu a už sa teším na nejaké nové dobrodružstvo spolu s Tebou.

VIII

Posledná cesta do večnosti

Na hudbe je zaujímavé to, že prebieha v presne určenom čase. “Užiť si” knihu alebo obraz sa dá za rozličný čas, ale hudba je časová, skladba sa nedá vypočúť rýchlejšie ako je zaspievaná a nemala by byť rýchlejšie zaspievaná, aj keď sa spevák ponáhľa. To má jedno veľké čaro a jednu veľkú nevýhodu: hudba je živá a pominateľná. No a ako to je s divadlom? K rýchlo či pomaly napísanému scenáru pribúda živý zvuk, ale i živý pohyb. Teda jedinečnosť okamihu je tu ešte väčšia. Navyše jednotlivé predstavenie tej istej hry prinášajú vždy niečo nové, nikdy nie sú celkom rovnaké. Čitateľ či obdivovateľ obrazu je konfrontovaný s výsledkom tvorby, poslucháč s priamym reprodukováním striktno danej kompozície (čitateľmi nôt a dirigentových pokynov), ale divák sa môže do najväčšej miery zúčastňovať na procese tvorby a dokonca aj aktívne (cez potlesk a reakcie, ktoré vytvárajú atmosféru, vstupujú do interakcie s divákmi).

Touto úvahou som chcel poukázať na živosť a jedinečnosť divadla ako špecifického umenia, no zároveň aj na smrteľnosť danú týmito atribútmi. Aj keď je divadelná hra imanentne predurčená k smrti, aj tú možno prekonať, vďaka modernej technike, ale i redukovania vlastností, o ktorých som sa práve rozpisoval. Práve to sa nám stalo: na konečnej stanici vystúpil rušňovodič i všetci pasažieri, ale náš vláčik-motoráčik, čudujsasvete, pokračuje ďalej vo svojej ceste.

DVD

Za konečnú stanicu, o ktorej som písal v úvode k tejto kapitole, by sme mohli považovať Žilinu. Túto nenápadnú obec na severe Slovenska sme si vybrali z dvoch dôvodov: našli sme tu vhodné priestory na natáčanie, ktoré sme pri tunajšom vystúpení použili ako šatňu; našli sme tu ľudí, ktorí sú ochotní s nami spolupracovať v pozícii kameramanov a strihačov.

Tak sme sa sem opäť vybrali, aby sme odohrali, ale teraz už naozaj, posledné predstavenie, ktorým sme sa tentokrát chceli predstaviť divákovi v ich vlastných domácnostiach. Je to trochu čudné, hrať v prázdnej miestnosti i keď pred javiskom predsa len pár ľudí bolo (kameramani a my – tu mi napadá zvláštna spojitosť: divákmi sme si boli len na prvom a poslednom predstavení).

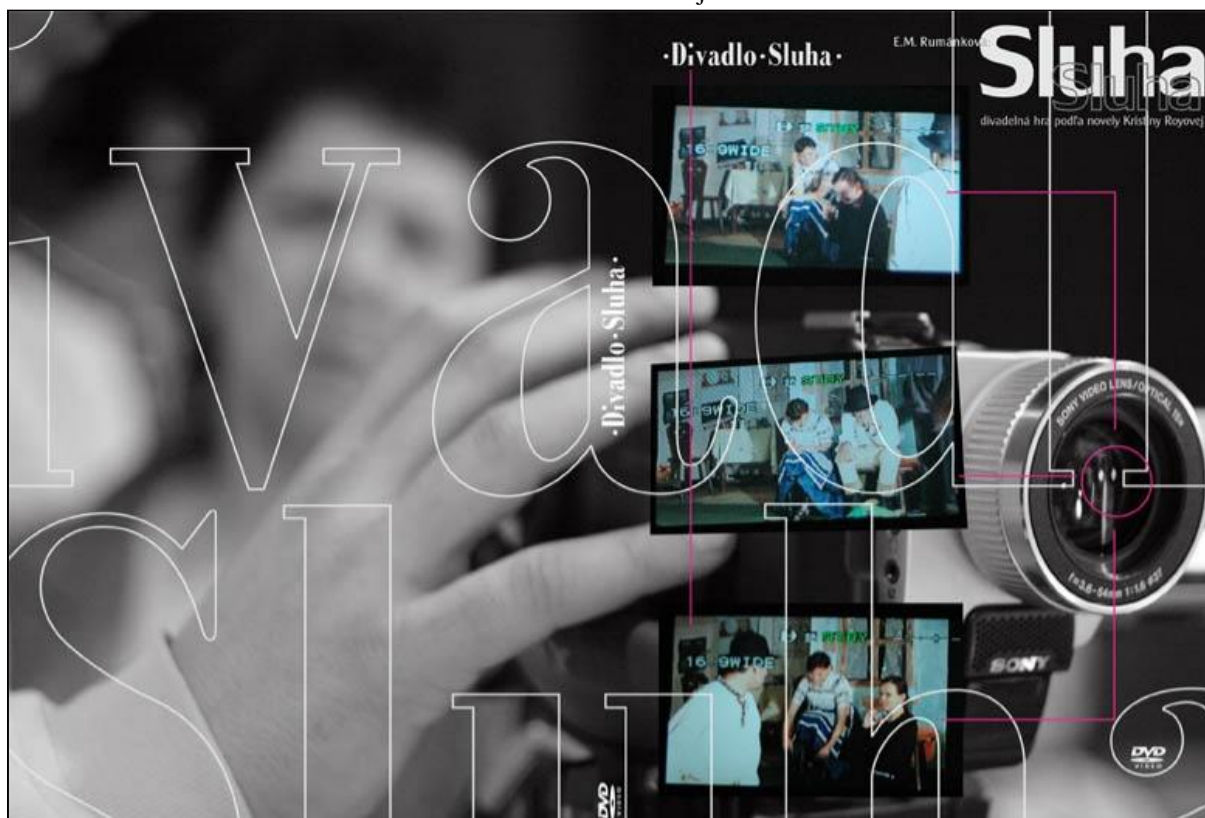
Okrem natáčania sme tu stihli osláviť aj Metodove narodeniny, pojesť asi dvadsať veľký pizz a potlieskať si divným hliníkovým zvukom uprostred námestia A. Hlinku (na tento akustický jav ma upozornila malá sestrička mojej žilinskej kamarátky pri tunajšom prvom vystúpení), k čomu sa následne s nadšením pridali aj ďalší návštevníci Žiliny.

Nuž a tak sa skončilo naše účinkovanie. Či sa nám toto predstavenie vydarilo, nebudem písať, lebo každý si ho môže pozrieť sám.

Ochotnícky súbor Divadlo Sluha na dne
- pri zožatí posledného potlesku
sme si tleskali už len my sami

DVD obal z Martinovej dielne

Kronika

Úplne nakoniec pribúda ešte jedna vec. Kronika. 61 strán je už hotových, ešte hádam jedna a už to bude. Táto publikácia by mala obsahovať osem kapitol a čitatelia by v nej mohli nájsť informácie o nás, našej hre, našom turné, a to nielen v nejakom štatistickom prehľade, ale i prostredníctvom svedectiev samotných účinkujúcich. (To je ale novinka – však, milý čitateľ?)

Práca na kronike mi zabrala pár hodín práce (škutočne šlo až o hodiny) a keďže ja nerád pracujem, radšej sa zabávam, tak som si aj túto úlohu menil na zábavu. Preto Vás prosím, aby ste boli tolerantní pri posudzovaní konečného výsledku. Ono sa to aj tak nedalo robiť celkom nepovznesene, lebo od nášho turné uplynulo už veľa času a pôvodným zámerom bolo len zostaviť kroniku z príspevkov divákov

a účinkujúcich, bez toho, aby som do nej ja sám niečo dodatočne napísal. Žiaľ, nakoniec som písal o niečo viac, ako bolo v úmysle a toto je výsledok. Najmä dodatočne písané textíky (obe časti turné, okrem informačných listov) sa vyznačujú strohosťou a autorovou

netaktnosťou až vulgarizovaním. Čo už. Veľa som tu nerozmýšľal, lebo i tak by som si na detaily nespomenul a pri všetkom som aj tak nebol. Každý má svoje vlastné zážitky, ktoré nemusia byť späť so všetkými členmi divadla. Z logiky veci vyplýva, že mohol som písať len o tých, ktoré sú moje a na ktoré si ešte pamätám. Podobných kroník

ako je táto, by sme ešte mohli napísať veľmi veľa, striedal by sa len majoritný autor, ktorý by bol viac-menej odkázaný robiť kroniku rovnako ako ja – rozvinutím prvých (posledných) asociácií, ktoré sa vzťahujú k danému predstaveniu,...

Kronika je primárne napísaná pre našich členov, ktorí poznajú jej autora, takže ten sa už nemôže viac zhodiť. Preto ak ste k nám nepatrili a nerozumiete niektorým textom, nič si z toho nerobte. Ak ste k nám patrili

a nerozumiete niektorým textom, nič si z toho nerobte, veď viete, kto ich písal. Kronika je však určená k nahliadnutiu pre každého a najmä svedectvá účinkujúcich môžu byť povzbudením i pre nečlenov nášho súboru.

Kronika

NA ZÁVER SA CHCEM POĎAKOVAŤ:

- ✓ najmä spoluautorke Zuzke, ktorá sa postarala o texty k Petrášovej rodine i k Janke a tiež sa starala o zber príspevkov,
- ✓ Majke za krásne slnečnice a estetické podnety,
- ✓ Katke Medňanskej za korektúru,
- ✓ všetkým prispievateľom,
- ✓ fotografom, ktorých fotky som použil bez ich vedomia: predovšetkým Martin, ďalej Peťo a Samuel Feríkovci, Ivo, ja, možno ešte niekto,
- ✓ umelcom, ktorých diela som, tiež bez ich súhlasu, použil (verím, že by mi to dovolili) – pre estetizáciu a výstižnejšie vyjadrenie pocitov: Martin Jonáš (in memorial), Svetoslav Veigl, žilinčania.

A osobitne chcem poďakovať Pánu, Bohu, za to, že bolo o čom písať.

Paľo
február 2008